

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 27.

NOVO MESTO, 4. JULIJA 1952

ČETIRILETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

Sklepi glavnega odbora OF

Glavni odbor Osvobodilne fronte Slovenije je na svojem zasedanju 27. junija 1952 razpravljal o vprašanjih v zvezi z novo organizacijo ljudske oblasti in sklenil:

1. Ker sta nova organizacija ljudskih odborov v občinah, okrajih in mestih ter nameravana ustavna sprememba v zvezi z republikanskimi organi oblasti in državne uprave temeljne važnosti za nadaljnje uspešno družbeno in državno graditev po načelih socialistične demokracije, je potrebno naslednje:

Odbori vseh organizacij Osvobodilne fronte Slovenije so dolžni poskrbeti za to, da se članstvo in vsa javnost seznanita s političnim pomenom izvršenih sprememb v sistemu ljudske oblasti. Na zborih volivcev, na množičnih sestankih političnih organizacij in društev, s predavanji in seminarji, je treba omogočiti široko javno razpravo o vseh teh vprašanjih.

2. Vsi člani Osvobodilne fronte, ki sodelujejo v ljudskih odborih občin, okrajev in mest ali v njihovih organih, so dolžni točno proučiti organizacijski sestav in način dela teh organov ter se dosledno z vsem zaupanjem v ljudske množice boriti za uveljavljanje principov socialistične demokracije, ki je temelj razvoju in delu organov ljudske oblasti.

3. Posebno skrb je treba posvetiti sestavi in načinu poslovanja Svetov, kot upravnopolitičnih organov ljudskih odborov. Povsod so mora ubeljaviti njihov značaj kolektivnega organa ljudskega zaupanja in doslednega borce proti birokratizmu in poizkusom uvajanja formalnih demokratskih metod.

4. Osnovno politično aktivnost morajo frontne organizacije letos usmeriti v pripravo volitev, ki bodo v jeseni v občinski, okrajne in mestne ljudske odbore in v zbornice proizvajalcev. Od politične trdnosti in razgledanosti ter od delovne sposobnosti bodočih ljudskih odborov bo odvisen uspeh načel socialistične demokracije v organih ljudske oblasti in državne uprave.

5. Frontne organizacije v mestih, okrajih, predvsem pa v občinah se morajo v političnem in organizacijskem pogledu okrepiti. Postati morajo pod vodstvom svoje partijske organizacije odločilni politični činitelj na svojem območju. Njihovo delo mora biti usmerjeno v konkretno politično, gospodarsko, kulturno in vsjo drugo problematiko okraja, mesta in občine in svoj program morajo uresničevati po ljudskih odborih, po zborih volivcev, po gospodarskih in drugih organizacijah delovnega ljudstva s političnimi sredstvi.

Kakor je bila ves čas narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije in vse do danes Osvobodilna fronta odločen borec za resnično ljudsko oblast, mora danes, ko uvajamo tako važne nadaljnje korake v socialistični graditvi jugoslovanske skupnosti, ostati v prvi vrsti naših skupnih naporov in svoje delo smotno organizirati in ga stopnjevati.

Po 45 letih spet v domovini

Skoraj pol stoletja je minilo, ko je zapustil Sentrupert na Dolenjskem Anton Perše in se podal na pot v Ameriko — s trebuchom za kruhom. Nad 45 let že živi v Clevelandu, kjer ima gostil-

niško obrt. Teško je moral delati, preden je dosegel lasten poklic in malo premoženje. Ko ga je naš dopisnik pred dnevi obiskal na njegovem domu v Sentrupertu in ga povprašal, kako se počuti v starih krajih, mu je ves vesel dejal, kako je sedaj vse drugače pri nas kot je bilo nekoč. Nekdaj zapuščen vasi s slamanimi strehami imajo že skoraj povsod opeko, čeprav dobro ve, da se čez noč ne da vse zgraditi. Zelo se čudi g. Anton Perše tistim Sentrupertčanom, ki mislijo, da se v Ameriki živi kar brez dela. Prav narobe pa je res: preneto trdo je treba delati, da si nekaj ustvariš.

Ameriški rojak se rad pogovarja z domačini in znanici o vseh dogodkih doma in po svetu. Ze prej ni mogel verjeti raznim govoricam o slabih razmerah v domačih krajih, zdaj pa se je na lastne oči prepričal, kako je pri nas. Zelo si je želel Sajatove knjige »Belogardizem«, da bi se sam prepričal, koliko je resnice na zlobnih govoricah, ki jih razširjajo razni ljudje v tujini o naši narodnoosvobodilni vojni. Preskrbeli smo mu Sajatovo knjigo, ki jo že z veseljem prebira; ko pa se bo vrnil domov, jo bo posodil tudi ostalim Slovenencem v svoji okolici. Nad vse je vesel, tako je dejal našemu dopisniku, da je po tolikih letih spet doma na svoji zemlji.

SPREJEM NAJBOLJŠIH DIJAKOV IN VZGOJITELJEV PRI PREDSEDNIKU OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

V petek 27. junija je bila ob enajstih dopoldne v Rdečem kotičku poslopja OLO Novo mesto kratka, a prisrčna slovesnost. Ob zaključku letošnjega šolskega leta je predsednik OLO tov. Viktor Zupančič sprejel delegacijo najboljših dijakov srednjih šol, učencev v gospodarstvu in profesorjev ter učiteljev novomeškega okraja. Slovesnosti so prisostvovali poleg povabljenih tudi predsednik sveta za kulturo in prosveto pri OLO tov. Vladimir Berce in voditelji raznih prosvetnih ustanov.

Zbrane dijake in prosvetne delavce je pozdravil predsednik Zupančič ter jim po krajšem nagovoru izrekal priznanje za dosežene šolske uspehe in za trud, ki so ga tudi letos vložili v šolsko in izvenšolsko delo. V imenu okrajnega ljudskega odbora se je posebej zahvalil vzgojiteljem za njihovo sodelovanje na kulturno-prosvetnem področju in za vsjo skrb, ki jo posvečajo vzgoji našega mladega rodu. Najboljši dijaki so nato sprejeli iz rok predsednika OLO knjigine in denarne nagrade, nagrajenih pa je bilo tudi 8 novomeških profesorjev in 34 učiteljev ter vzgojiteljev osnovnih šol in nižjih gimnazij okraja. V imenu nagrajenih se je predsednik okraja zahvalil tov. profesor Karel Bačar, v imenu dijakov pa Jože Perpar. Povabljenem in gostom je bilo nato prirejeno skupno kosilo v hotelu Metropol.

PRED NOVO UREDBO O POKOJNINAH

V zvezi z novim finančnim sistemom, ki se tudi pri naših izvajajo, bodo urejene in izenačene tudi pokojnine. Tako bodo končno odpravljene velike razlike med sedanjami in starimi upokojenci. Po novi uredbi o pokojninah, ki jo zakonodajni odbori zdaj proučavajo, bodo upokojenci delavci uvrščeni v štiri kategorije: visoko kvalificirani, to so mojstri v velikih obratih in obrtnih delavci ali posebni specialisti, kvalificirani, to so delavci, ki so se učili svojega poklica bodisi pri obrtniku ali v strokovnih šolah in imajo tudi tozadevna spričevala, polkvalificirani delavci so v stroki priučeni delavci, nekvalificirani delavci pa so vsi pomožni delavci oziroma delavci v raznih strokah brez strokovne izobrazbe. Prav tako bodo tudi upokojeni uslužbenci in namočenci uvrščeni v štiri kategorije, in sicer kot višji strokovni uslužbenci (sodniki, zdravniki z dolgoletno prakso, inženirji, agronomi itd.), srednji strokovni uslužbenci (književodje, uradniki

itd.), nižji strokovni uslužbenci, to so uslužbenci, ki opravljajo razna dela za katere ni predpisana višja šolska izobrazba, v četrti kategoriji pa so uslužbenci, ki opravljajo samo pomožna dela v raznih strokah.

Za odmero pokojnine v posameznih kategorijah bo poleg službenih let važna tudi zaposlitev oziroma strokovno znanje delavca in namočenca. Nova uredba, ki bo v kratkem potrjena, predvideva tudi izenačenja rodinskih upokojencev.

Prostovoljci pomagajo pri javnih delih v Novem mestu

O prostovoljnem delu frontnih delovnih brigad v Novem mestu smo letos že poročali v našem listu. V preteklem mesecu pa so krepko prijele za delo tudi prostovoljne delovne skupine sindikalnih podružnic. Vsestransko prizadevanje Mestnega občinskega ljudskega odbora za ureditev mesta in izboljšavo komunalnih naprav toplo pozdravljajo vsi prebivalci mesta. Člani sindikalnih organizacij pa so se odločili, da s prostovoljnim delom podprejo prizadevanje MLO. V mesecu juniju so se posamezne sindikalne organizacije takole odzvale:

Okrajni ljudski in mestni občinski odbori delalo 18 ljudi 51 ur, vrednost opravljenega dela 1110 din; tovarna izrač: delalo 28 ljudi 78 ur, vrednost 1960 din; trgovska podjetja Rog, Izbira in Zelezarica: delalo 25 ljudi 75 ur, vrednost dela 1350 din; železnikarji: delalo 17 ljudi 34 ur, vrednost 850 din; industrija perila: delalo 29 ljudi 87 ur, vrednost dela 1740 din; krojači, radiotelegraf in kovinarji: delalo 7 ljudi 14 ur, vrednost 280 din; Državni zavarovalni zavod: delalo 10 ljudi 30 ur, vrednost 340 din; Državno električno podjetje: delalo 18 ljudi 36 ur, vrednost 1088 din; gradbeno podjetje Pionir: delalo 97 ljudi 18 ur, vrednost opravljenega dela 3780 din; prosvetni delavci: delalo 71 ljudi 213 ur, vrednost dela 4290 din; čevljarji: delalo 45 ljudi 135 ur, vrednost 2700 din; sodišče:

Spomenik heroju STANETU ROZMANU v Lokvah pri Crnomlju

V počastitev 22. julija, dneva obojene vstaje slovenskega naroda, bodo po vsej Sloveniji odkrivali padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja spomenike in spominske plošče. Med drugimi bodo odkrili tudi velik, nad 3 m visok spomenik narodnemu heroju Francetu Rozmanu-Stanetu, padlemu komandantu Glavnega štaba Slovenije. Spomenik, za katerega je napravil načrt inž. Branko Kocmut, bodo odkrili 22. julija popoldne v Lokvah pri Crnomlju, na kraju, kjer je bil Stane smrtno ranjen 7. novembra 1944.

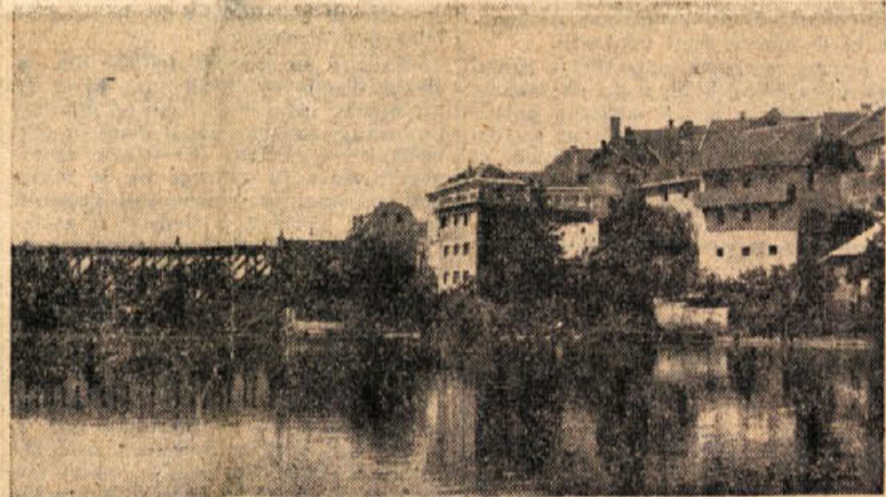
Ob odkritju spomenika, za katerega postavitev je dal pobudo Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije, bo žalna slovesnost. Nedvomno bodo bivši partizani in Stanetovi sodelavci ob tej priliki pohitili v Lokve pri Crnomlju, da se poklonijo njegovemu spominu.

Prireditev v čast slovenskih izseljencev iz ZDA

V Ljubljani je bila prireditev na čast slovenskih izseljencev iz Amerike, ki so obiskali staro domovino. Književnik Tone Seliskar je pozdravil izseljence in jih povabil, da obiščejo ustanove in bolnišnice ter otroške vrtnice, za katere so se posebej zanimali. Za tem je bil izseljenec prirejen koncert orkestra in folklorne skupine muzično etnografskega inštituta Ljubljana. Po sprejemu je bil prirejen sprejem v Mestnem ljudskem odboru. Ob tej priliki je delegacija slovenskih izseljencev iz Amerike poklonila Slovenski izseljenski matici avtomobil.

OBVESTILO AMERIŠKIM ROJAKOM

Ameriški rojaki, ki so prispeli v Jugoslavijo s prvo grupo Okorn odpotujejo iz Ljubljane v soboto dne 5. julija ob 9. uri 25 minut. Za to skupino bo na postaji Ljubljana — glavni kolodvor rezerviran poseben vagon. Odpotujte od doma tako, da se boste lahko pridružili vaši skupini, ki se omenjenega dne zbere v hotelu »Slon«, ali pa že prej na postaji.

V julijskem popoldnevu ob Krki

Kakšni bodo novi prejemki invalidov

Z uredbo zvezne vlade so urejeni prejemki invalidov v skladu s spremembami v našem splošnem gospodarskem sistemu. Ta uredba velja za vojaške vojne invalide in za družine, ki imajo po zakonu o vojaških vojnih invalidov pravico do invalidnine. Enako velja za tiste, ki so postali invalidi pri opravljanju službe za namene državne varnosti ali narodne obrambe. Za vse druge vrste invalidov pa bodo naknadno izdani posebni predpisi.

Invalidi bodo odalej prejemali invalidnino, invalidski dodatek in eventualni otroški dodatek. Osebnost ali družinsko invalidnino bo prejemal vsak upravičenec ne glede na gnošne razmere ali na druge dohodke. Invalidski dodatek po 3000 dinarjev mesečno bo poudarjal samo tisti invalidi oziroma družinski člani, ki nimajo niti pokojnine, niti drugih dohodkov, ker so brez premoženja in za delo nesposobni. Otroški dodatek pa pripada osebnim invalidom I. do VII. skupine in tistim otrokom, ki so upravičeni do družinske invalidnine. Vendar pa bodo prejemali invalidski in otroški dodatek tudi invalidi od VI. do X. skupine, torej od 20

do 60% invalidi, če so stari nad 55 let za ženske in nad 65 let za moške, ali če so nezmožni za delo.

Družinska invalidnina znaša 1200 dinarjev mesečno in se poveča za 200 dinarjev za vsakega nadaljnjega družinskega člana, ki je upravičen do invalidnine. Za sirote brez obeh staršev in za starše, ki so v vojni izgubili edinega otroka ali več otrok, se zviša družinska invalidnina za 50%.

Invalidska skupina	Odstotek invalidnine	Mesečna invalid.
I.	100% (in tuja pomoč)	18.000
II.	100%	12.000
III.	90%	5.500
IV.	80%	4.500
V.	70%	3.500
VI.	60%	2.500
VII.	50%	2.000
VIII.	40%	1.500
IX.	30%	1.000
X.	20%	600

Tudi invalidski prejemki se izplačujejo delno v bonih.

Pravica do prejemanja invalidskega dodatka je tudi pogoj za brezplačno zdravilne in družinske članov. Tako n. pr. invalidskega dodatka ne prejemajo osebnih in družinskih upokojenci, ki uživajo kot taki tudi brezplačno zdravilno zaščito. Uredba pa svede priznava tudi upravičene izjeme.

Družinam invalidov se priznavajo invalidske pravice, če se priglasi v enem letu po invalidnosti smrti. Za družine invalidov, ki so umrli pred 1. januarjem letos, pa traja rok za prijavo do 31. decembra 1952.

Jurjevčani vabijo k otvoritvi zadrúznega doma

O delu splošne kmetijske zadruge v Jurjevci v ribniški dolini smo poročali več v predzadnji številki Dolenjskega lista. Po zaslugi krajevne partijske organizacije, njenih članov, povezave zadrúzniki s frontno organizacijo ter zaradi visoke zadrúzne zavesti članov KZ pa bodo v nedeljo 6. julija odprli v Jurjevci prvi, docela dograjen zadrúzni dom v kočevskem okraju. Slovesnost bodo združili z lepim spodom. Po očitveni je zadrúzni dom vreden nad 8 milijonov dinarjev.

Mladina Bele krajine tekmuje na čast VI. kongresa KPJ

Na nedavni konferenci kmečke mladine, ki jo je priredil Okrajni komite LMS v Crnomlju, so delegati iz številnih osnovnih mladinskih organizacij razpravljali med ostalim tudi o vlogi mladincev in mladink pri razvoju zadrúništva, vključevanju kmetov v splošne kmetijske zadruge, njihove osebe in obdelovalno zadrúništvo. Da bi vsestransko poživili delo v svojih organizacijah, so delegati sprejeli tekmovalne, posvečeno VI. kongresu KPJ. V tem tekmovalstvu bodo sodelovali vsi mladinski aktivni Bele krajine; v njem bo zajeta vsa pestra delavnost mladine na kulturno-prosvetnem, športnem, fizikalnem, politično-gospodarskem in ostalem vzgojnem področju. Posebno skrb bodo mladinske organizacije posvečale pravilnemu razlaganju kvarnih posledic vpliva srednjeveškega mlitizma na mladega človeka, s katerim hočejo ostanki reakcije vseh barv tudi v Beli krajini pitati mladino in jo zavajati s pravičnega pota in borbe za socializem. Eden izmed sklepov

konference je tudi ta, da bodo slabe mladince in mladinke, ki nočejo prekiniti s svojimi napakami, izključili iz mladinske organizacije, v njo pa bodo vključili dobre in zavedne, predane mlade ljudi.

OBNOVA BELE KRAJINE

Obnova v zadnji vojni porušenih domov v Beli krajini navzlic finančnim težkočam dobro napreduje. Do srede junija tega leta je bilo obnovljenih 45 odstotkov zgradb od celotnega plana za leto 1952. Poleg stanovanjskih je bilo obnovljenih tudi več gospodarskih poslopj.

Letos je precej zaživela tudi gradnja stanovanjskih hišic v Crnomlju, Metliki in drugih večjih krajih v Beli krajini. Za gradnjo novih stanovanjskih hiš je bilo letos izdanih okrog 60 gradbenih dovoljenj. Graditelji so predvsem obrtniki, delavci in namočenci.

K. O.

Ob prvi maturi na novomeškem učiteljskem

Učiteljske v Novem mestu je mlada ustanova, saj obstaja šele štiri leta. Ko je bilo ustanovljeno, se je moralo boriti z vsemi začetnimi težavami: ni bilo učil, ni bilo knjig, ni imelo lastnega vodstva niti lastnega profesorskega kadra. Tako je delo na zavodu potekalo prvi dve leti. Velika potreba po vzgojiteljskem kadru je imela za posledico prenikajočo zahtevnost do dijakov in popuščanje s strani profesorjev. Šele zadnji dve leti je postalo delo na šoli bolj redno in poglobljeno, ker so bile na šolo nameščene stalne učne moči. Šola je dobila lastno vodstvo in si začela utirati pot v vrsto prosvetnih ustanov, ki s kvalitativnim strokovnim, vzgojnim in ideološko-političnim delom dajejo novi družbi stvari socializma predane vzgojitelje.

Povsem razumljivo je, da se je posledica vseh teh težav pokazala tudi pri

prvem diplomskem izpitu, ki je bil na novomeškem učiteljskem od 12. do 19. junija. Sorazmerno nizek nivo znanja, površno razumevanje sodobne problematike, slabo logično izražanje so najvažnejše pomanjkljivosti prvega diplomskega izpita. Seveda ne gre za vse te pomanjkljivosti na račun učiteljskega, zlasti ne slabo jezikovno znanje. Nižja srednja šola mora dati dijaku trdne osnove v jezikovnem znanju in šele ko bo to doseženo, bo višja srednja šola na teh osnovah lahko uspešno gradila dalje in dosegla do diplomskega izpita jezikovno, stilistično in logično dovršeno izražanje diplomatov. Površno razumevanje in premalo zanimanja za sodobno problematiko je profesorski zbor ugotovil že pred diplomskim izpitom in začel že med letom z rednimi debatnimi urami izven učnih ur, pri katerih so se dijaki seznanjali z najvažnejšimi sodobnimi dogajanjem in se tako tesneje povezovali z življenjem, z našo družbeno stvarnostjo. Vsekakor uspeh tega načina dela še ni tako viden, ker je trajalo le par mesecev. Nadaljevati bo treba s tem delom in ga poglobiti.

Kljub tem pomanjkljivostim pa so prav gotovo doseženi tudi uspehi. 21 mladih vzgojiteljev stopa v življenje z največjo ljubeznijo do poklica, za katerega so se odločile, z zavestjo, da je vzgoja mladega rodu odgovorna in častna naloga. Niti malo jih ne strah misel, da bodo morale začeti s svojim delom v majhnih gorskih vasi. Ko so teden dni v praksi preizkušale svoje znanje na raznih šolah novomeškega okraja, so vzljubile našo kmečko mladino; z ljubeznijo do te mladine, ki je bila v preteklosti običajno prikrajšana na izobrazbi in vzgoji, bodo odšle med njo. Zavedajo se nalog, ki jih socialistična družba postavlja pred svoje vzgojitelje in polne trdne volje, da bodo te naloge, ob lastnem nadaljnjem strokovnem in ideološkem izpolnjevanju mogle uspešno izvrševati, stopajo v poklic, želimo jim pri njihovem delu mnogo uspehov in upamo, da se bodo izkazale vredne zaupanja ljudske oblasti, ki jim izroča v vzgojo naše najmlajše, našo bodočnost.

Toča povzročila nad 74 milijonov din škode

Po poročilih komisije, ki je ocenjevala nastalo škodo po toči 29. junija, je na področju novomeškega okraja zaradi stoletnega žita, uničenega krompirja, drugih posevkov in nljivskih kultur, odpadlega in obtočenega sadja, poškodovanih trt, odnešenih streh, pobite opeke itd. škoda 74 milijonov 721.000 dinarjev. Najhuja je škoda v občini Gotna vas, kjer je vihar poleg uničenih pridelkov podri več kozocev in znaša škoda samo pri teh 450.000 din. Državni in zadrúzni sektor kmetijstva v okraju sta utrpla ob viharju škodo skoraj za 12 milijonov dinarjev. Večina oškodovancev ni zavarovanih proti toči pri Državnem zavarovalnem zavodu. Kmetje, ki so se zavarovali z malenkostnimi premijami proti uničujoči toči, bodo dobili vs škodo v četrti povrnjeno. Ker spada Dolenjska po izkušnjah zadnjih let v področje, kjer so toče pogoste, moramo nujno priporočati kmetičkim gospodarstvom, da se zavarujejo pred točo, požari in drugimi nesrečami.

Predčasno izplačilo obveznic I. ljudskega posojila

Zvezni minister za finance je izdal odlok o predčasnem izplačilu obveznic prvega ljudskega posojila, ki so bile amortizirane letos aprila. Po tem odloku bodo banke neomejeno izplačevale amortizirane obveznice do konca tega leta in sicer 20% v gotovini in 80% v bonih za nakup industrijskega blaga (z 80% popusta). Tako se izplača za obveznico 1000 din 200 din v gotovini in 200 industrijskih bonov. Obveznice, ki bodo predložene bankam za izplačilo po 1. januarju prihodnjega leta, se bodo izplačevale samo v gotovini.

Vremenska napoved

Od 5. do 7. julija nestalne vreme s padavinami. Zrak se bo nekoliko ohladil. Do 12. julija vroče, sončno vreme. Okoli 12. julija kratkotrajne nevihte.

KONJSKE DIRKE V ŠT. JERNEJU

Začetek ob dveh popoldne

Vabljeni!

V nedeljo bo obvezen pregled vseh krompirišč

Koloradski hrošč se nevarno širi

Vsak dan odkrivamo nove in nove okužbe po koloradskem hrošču. V novoškem okraju je bil doslej hrošč najden že v 21 občinah. Po trenutnem stanju se ni okužb na področju občine Škocjan in Hinje. Odkrite okužbe, ki se po številu najdb stopnjujejo iz dneva v dan, so zlasti močne v okolici Sentjerne, Straže, Trebnja, Velike Loke, Mirne itd. Pri tako močnih okužbah ne sme ostati nikdo več malomarnen do zatiranja nevarnega zajedalca in uničevalca našega krompirja! Z dneve čase se je zatiranje nekoliko izboljšalo, vidimo pa, da občinski ljudski odbori breme plačanih vodij ne bodo v stanju, da bi zatiranje hrošča dobro opravili.

Krompir je naš glavni pridelek in osnovna hrana. Zato ne moremo razumeti poseznikov, ki se ne udeležujejo pregledov lastnih krompirišč! Občine morajo proti takim ljudem brez pomislekov najstrožje postopati! Občinski ljudski odbori vse premalo prijavljajo take, ki se ne udeležujejo pregledov. Skupnost in naše gospodarstvo zahtevata od vsakogar, ki je sposoben za pregled krompirišč, da se udeležuje množičnih pregledov. Kmetje naj svoje krompirje njeve pregledujejo med tednom, množični pregledi pa naj bodo kontrola dela poseznikov. Vsi, ki odkrijejo hrošče ali njihove ličinke na krompirju, naj taka nahajališča označijo z vejicami ali s palicami, na kar pregledovalci vse praviše objavljajo. Tako mesta bomo kasneje še vestneje pregledovali, močneje pa jih bomo tudi zapraveli.

Zatiranje koloradskega hrošča s kemičnimi sredstvi je zelo učinkovito. Za-

praševanje okuženih parcel s pantakonom je doslej na tekočem, nastale pa bodo težave, če bo število okužb še naraslo. Zaradi tega bomo kmalu pričeli škropiti tudi z arzenikimi sredstvi. Kmetijske zadruge so že ali pa bodo doobile arzenate. 70 dkg arzenata zmešamo s 100 litri vode in škropimo krompir s hrbtno škropilnico. Takih škropilnic je dovolj in bomo to delo lahko opravili. Vse pa opozarjamo, naj bodo pri tem delu previdni, ker so arzenatna škropiva strupena. Iz poškropljenih njiv ne smemo n. pr. uporabljati slaka za krmo prašičem in podobno. Po škropljenju naj si vsakdo dobro umije roke. Za 1 hektar krompirja uporabimo od 600 do 800 litrov škropiva, pozneje tudi do 1200 litrov. Škropljenje z arzenati je tudi cenejše kot zapraševanje.

Velik del okraja Novo mesto je zajela nedavna toča. Krompir bo letos mnogo bolj izpostavljen uničenju po krompirjevi plesni. Edino sredstvo, da se te bolezni ubranimo, je redno škropljenje krompirja z bakrenimi sredstvi. Zato priporočamo kmetovalcem, da hkrati škrope proti plesni in proti koloradskemu hrošču. V en in pol od-

stotno raztopino modre galice primešamo na 100 litrov 70 dekaigramov arzenata, pa škropimo hkrati proti koloradskemu hrošču in plesni. Proti plesni škropimo vsaj dvakrat: pred in po cvetenju. Vsakdo bo lahko v praksi spoznal, da se škropljenje izplača, ker bodo nadzemni deli krompirja dalj časa zeleni in bo pridelek zato večji.

Zaradi stalnih okužb in ker se prav v tem času pojavlja že prvi letošnji zarod hroščev,

bo v nedeljo 6. julija obvezen pregled vseh njiv, posajenih s krompirjem. Z množično udeležbo pri pregledu naj vsi lastniki krompirišč pokažejo svojo zavest. Naslednji pregled bo 20. julija. Oba pregleda veljata za vse občinske ljudske odbore okraja Novo mesto!

Samo z vestnim in doslednim zatiranjem koloradskega hrošča si bomo ohranili dobro letino krompirja — našega osnovnega živila! Če pa bomo zaradi naše malomarnosti dopustili, da se bo koloradski hrošč razpasel, bomo to bridko občutili v naših žepih in na nizkem pridelku! Se je čas, da hrošča zatremo!

Od dela partijske organizacije je odvisen uspeh kmetijske zadruge

Za neuspehe, slabosti in napake v nekaterih kmetijskih združenjih so deloma krive tudi osnovne partijske organizacije. Ne bi mogli trditi, da ta ali ona partijska organizacija ni videla napak v KZ in o njih razpravljala; lahko pa trdimo, da so prav vsled nebudnosti in premajhne borbivosti komunistov prišli v zadruge marsikje sovražni elementi in nesposobni ljudje, ki so, eni iz neznanja delali napake, drugi pa iz razrednega sovražstva sabotirali in razbijali zadruge. V čigavem interesu in kdo se je pri tem najbolj smejal, si lahko mislimo.

Da je mogoče povsod doseči lepe uspehe če se za stvar zavzame osnovna partijska organizacija, imamo lep primer v Birčni vasi. Splošna kmetijska zadruga, zlasti pa njena ekonomija, sta bili vzrok neprestane javne kritike. V upravnem odboru zadruge so bili žal ljudje, ki jim napredek združništva ni bil pri srcu. Kakšno je bilo stanje na ekonomiji, je bilo obelodanjeno v Dolenjskem listu, v članku iz procesa proti bivšemu upravniku Smrekarju in ostalim krivcem. Osnovna partijska organizacija je sicer te napake videla in o njih razpravljala, toda pri tem je tudi ostalo. Ničesar ni ničesar pokrenil, da bi te napake tudi odpravili.

Končno pa je le lani OPO v Birčni vasi ubrala pot, ki jo mora ob vsakem takem primeru ubrati selтерна partijska organizacija. Vso zadevo so krepko vzeli v roke komunisti in uspeh ni izostal. Kmalu so bili razkrinkani vsi saboterji in škodljivci ter predani so-

dišču. Nekaj teh je že bilo kaznovanih, ostali pa še pridejo na vrsto. V upravni odbor so prišli ljudje, ki jim je napredek združništva res pri srcu in jim ni žal truda in naporov, kadar gre za dvig gospodarstva. Ekonomija na Ruperčevru je letos vzorno obdelana. Crečnje, ki so bile vsako leto plenuhov in drugih nepovabljenih gostov, bodo letos, prodane na trgu, vrgle lepe dohodke. Sadno drevje je očiščeno in polno sadu; prispevalo bo lep delež v plačilni fond ekonomije. V načrtu imajo ureditev vzornega vinograda v velikosti dveh hektarjev, ki ga bodo obdelali s stroji. Pogoji za to so ugodni.

Upravni odbor KZ pod vodstvom agilnega predsednika Janeza Hrovatiča je imel 6. junija sejo, na kateri je temeljito pregledal dosedanje delo. Z zadovoljstvom je ugotovil, da ima zadruga za milijon dinarjev čistega dobička. Razpravljali so o porabi tega dobička. Razumljivo je, da bo šel denar predvsem za pospeševanje združništva. Za gradnjo govejega hleva na ekonomiji so določili 400.000 din. Hlev bodo začeli graditi takoj in bo imel prostora za 40 do 50 glav. Ker bodo gradili na že dogotovljenih temeljih, bo predvidoma že letos pod streho.

Nadalje so določili 100.000 din za elektrifikacijo okoliških vasi, ki se že uresničuje. Tako bodo imeli od dobrega poslovanja zadruge korist člani in celo nečlani vse okolice. Pri takem uspešnem poslovanju zadruge pa je toliko bolj nerazumljiv odpor proti zvišanju zadrughih deležev. S sredstvi iz zvišanih deležev si bo zadruga samo pomagala k še večjemu razmahu. Ne bo več odvisna od kredita v banki, za katerega je treba plačevati obresti. Lahko bo kupila še več blaga, še več strojev za skupno uporabo združnikov, lahko bo nakupila plemensko živino in še marsikaj, kar je potrebno za dvig našega gospodarstva. Tu pa bo treba tudi v Birčni vasi s prepričevanjem pridobiti zadružnike za nadaljnjo krepitev zadruge, ki je, po zaslugi OPO, krepko zastavila svoje delo.

V TOREK

Je bil 1. julij — zato Vas prosimo, da ne pozabite poravnati zaostale naročilne za prvo polletje 1952 in za mesec julij-september. Današnji številki smo priložili položnice vsem tistim naročnikom, ki so z naročilno v zaostanku. Prosimo jih, da izpolnijo svoje dolžnost do lista.

Kratke vesti

Utrditelj prijateljskih stikov z Avstrijo. Konec junija je bil 5 dni na uradnem obisku v Jugoslaviji avstrijski zunanji minister gospod dr. Karel Gruber. Z jugoslovanskimi državniški se je razgovarjal o odnosih med obema državama. Gospoda Gruberja je sprejel tudi maršal Tito. Pred odhodom je avstrijski zunanji minister dejal na tiskovni konferenci, da je zelo zadovoljen z obiskom v Jugoslaviji in da bodo razgovori prinesli koristi za obe državi.

Poveljnik angleškega sredozemskega brodogva na obisku v Jugoslaviji. Prejšnji teden je priplula v reško pristanišče angleška križarka »Glasgow«. Z njo se je pripeljal admiral Mountbatten, šef angleške sredozemske flote. Admiral Mountbatten je bil nekdanji podkralj Indije, pozneje pa guverner na Malaji. Na Reki je obiskal mestni odbor in sprejel zastopnike tujeja in domačega tiska, naslednjega dne pa ga je sprejel maršal Tito na Brionih.

Ljudska skupščina LRS sprejela na izrednem zasedanju v ponedeljek 30. junija zakone o okrajnih, mestnih in občinskih ljudskih odborih, ter zakon o volitvah in odpoklicu ljudskih odborov. Ti zakoni pomenijo nov važen korak k demokratizaciji naše ljudske oblasti.

Prejšnji teden se je sestel Glavni odbor Osvobodilne fronte. Razpravljal je o nalogah frontnih organizacij v zvezi z novo organizacijo ljudske oblasti in problemih kmetijstva. Na seji so bili sprejeti sklepi, ki poudarjajo, da morajo frontne organizacije in člani Fronte pojasnjevati politično vsebino nove organizacije oblasti in se boriti, da bomo pretrgali s starim načinom dela v ljudskih odborih.

Peto obletnico priključitve k Jugoslaviji so proslavili v nedeljo v Ajdovščini. Nad 30.000 ljudi je poslušalo tovariša Kidriča, ki je govoril o italijanski gonji proti Jugoslaviji, o borbi za zavarovanje naših pravic v Trstu in o uspehih graditve socializma pri nas.

Za naše gospodarje

Bridka in draga izkušnja

Kaj lahko povzročijo nekaj minut padajoča toča, smo se na Dolenjskem lani in letos lahko znova prepričali. Toča, ki jo štejemo med elementarne nesreče, povzroča lastnikom zemlje ogromno gospodarsko škodo. Cvetoče žitno polje, poln vinograd in sadovnjak, lepo gojen vrt, košat travnik, novo prekrita hiša ali gospodarsko poslopje — vse to postane v kratkih minutah žalostna slika uničujočih naravnih sil, kadar te razbesni. Pogled na travnike in njive, sadovnjake in trte, podrite kozolce in raztrgane strehe je bil v občinah Gotna vas, Novo mesto, Prečna in drugje v petek 20. junija po končanem neurju v srec segajoč. V maju nam ni prizanesla slana s hudim mrazom, v juniju pa je marsikje toča stolkla prav vse pridelke, sadovnjake in vinograde. Na hišah so potolčene šipe, opeka leži na tleh.

Marsikdo se zdej spominja, da so ga že spomlad obiskovali zastopniki Državnega zavarovalnega zavoda in ga vabil, naj se zavaruje proti ognju, toči in nesrečam pri živini. Državni zavarovalni zavod ali na kratko DOZ je dobil zaradi stalnega hitrega menjavanja vročega in mrzlega vremena od meteorologov (znanstvenikov, ki proučujejo vreme in ga napovedujejo na podlagi naravnih pojavov) poročila, da je treba letos pričakovati veliko toče. Zastopniki DOZ so svetovali kmetom še in še, naj se zavarujejo tudi proti toči. Za malenkostno pristojbino bi bili zavarovani za vso škodo, ki bi jo morebitna toča povzročila na polju, v gozdu, na hiši, na pridelkih ali na živini. Žal pa so se le redki pametni in preudarni gospodarji odločili tudi za to zavarovanje.

Se vedno je velika nevarnost novih toč. Ponovno svetujemo gospodarjem, zadržam, ekonomijam in vsem lastnikom zemljišč, da zavarujejo svoje pridelke pri Državnem zavarovalnem zavodu, pri svojih krajevnih zastopnikih ali pri poslovalnici v Novem mestu, Črnomlju, Kočevju in v drugih krajih. Hkrati opozarjamo vse lastnike

hidrocentrale Moste je začela dajati električni tok. V nedeljo sta bila priključena na splošno električno omrežje prva dva agregata hidrocentrale v Mostah. S tem je bil kronan trud 6-letnega dela. Hidrocentrale smo začeli graditi leta 1946. Zaradi informbirojske blokade smo morali večino naprav zgraditi doma in se je gradnja zato zavlekla. Ko bosta v obratu še dva agregata, bo daljala hidrocentrale letno okoli 150 milijonov kilovatov električne energije.

Poldrugo milijardo dinarjev škode cenijo, da so napravile pri nas nevihte, ki so divjale v drugi polovici junija. Val neviht je povzročil vdor mrzlega zraka iz severnega Atlantika. Po velikih nevihtah v Sloveniji, Banatu, Hrvatskem, so pretekle dni divjale podobne nevihte v Makedoniji in na Kosmetu. Ponekod je toča uničila tudi do 80% pridelkov. K sreči nevihte niso zadele glavne kmetijske pokrajine, kjer sodijo strokovnjaki, da bo sorazmerno dobra letina.

Restavracija PRI »DOBRI KAPLJICI«

(Osolnik pri postaji)

bo v soboto, 5. julija, odprla

mesnico in javno tehtnico

Za obisk se priporoča

DANA OSOLNIK

Pripravimo se na setev oljne repice

Oljno repico sejemo v avgustu. Daje nam obilen sad, ki ima primeroma visoko ceno. Razen tega pa ta rastlina ne troši zemlje, kar je zahtevna le za okopavanje. Okopavanje opravimo z okopalnikom, če posejemo repico s strojem ali v vrste. Trud se nam bogato plačuje z donosnim pridelkom.

Oljno repico požanjemo že zadnje dni maja in v prvi polovici junija, zato lahko tako njivo vnovič posadimo s krompirjem, ajdo, koruzo »hitrico«, peso, graščico in z drugimi krmilnimi rastlinami. Sedaj je zemlja napojena, zato bo povsod krompir zelo dobro obrodil, če ga bomo posadili po oljni repici.

Če upoštevamo, da je povprečen donos oljne repice približno 1500–2000 kilogramov, tedaj moramo oceniti donos oljne repice na 50.000 din na hektar, a razen tega bo saditev krompirja dala približno isto letino kot če bi bil krompir posejan v marcu, oziroma aprilu. Oljna repica je najhvaležnejša kultura in se bomo zato odločili sejati jo v vedno večjih površinah.

Lesno industrijsko podjetje NOVO MESTO

ima na zalogi in prodaja:

GOZDNE SORTIMENTE: jelovo hlodovino, jamski les, jelovo in bukovo celulozo, bukova drva vseh vrst, tesan jelov les in bukovo oglje

ZAGARSKA IZDELKA: jelov in smrekov rezan les vseh dimenzij, bukov rezan les, parkete in zaboje

Z večjo storilnostjo dela znižujemo cene naših izdelkov!

Vse podrobne informacije za nakup gornjih sortimentov dobite na DIREKCIJI LIP NOVO MESTO — BRŠLJIN, telefon 109

Večji del gozdov sestavljajo listavci. Zato se v gozdovih dela velika škoda, ker prebivalstvo nabira v njih stlejo in tako uničuje zemljišče ali pa celo klesati dreve, ker nabira listje za pokladanje živini. Taki primeri so posebno v sušnih predelih značilni. S tem se sicer ohranja živinorejja, čeprav ne zadovoljivo, povzroča se pa velika škoda gozdom, ker se dreve ne more pravilno razrasti. Ena značilnost je najbolj pomembna: da uspevajo dobri gozdovi tudi na kraških tleh. To nam kaže pot, kako je treba gole kraške površine pogozdovati, da sčasoma pridemo na njej celo do rodovitne prsti. Poleg tega gozdovi zelo zadržujejo vlogo, ki jo luknjčasti apnenec sicer hitro odvzema v notranjost. Zaradi svoje gozdnosti ima Dolenjska bogata gobarska področja, imenitna lovišča in polharske predele. Končno ni brezpomembno, da ima nekaj krajev na Dolenjskem posebno ugodno podnebje za zdravilišča.

K izkoriščanju tega bogastva, ki nam ga priroda nudi na kmetijski in gozdni površini, lahko dodamo še marsikaj zanimivega. Na številnih primerih lahko dokažemo, da Dolenjska ima le še vedno isti način obdelave zemlje, kakor je veljal pred sto leti. Proizvalne sile tod še niso toliko napredovale, da bi človek še mnogo bistveneje posegel v urejanje prirode in si pridobil nove vire narodnega dohodka. To

Priroda in gospodarstvo dolenjske pokrajine 7

dokazuje tudi na primer način izkoriščanja gozdnega bogastva. Les je ena poglavitnih surovin te pokrajine. A če odštejemo domače izdelovalce suhe robe in tista neznamna podjetja, ki izdelujejo iz lesa igrače, pohištvo in le še malokateri kvalitetni izdelek, potem lahko ugotovimo, da je bil namen tamošnje industrije samo izkoriščanje gozdov in zagotovitev transporta lesa iz te pokrajine. Vsi drugi obrati so namreč žage, mala Ribniška zabojarina, še ena majhna parketarja in nič več. S tem pa se vrednost lesa le malo opolni in pridobi razmeroma majhen narodni dohodek.

Prirodne sile so močne. Ko je bil človek zaostal, jim sam ni mogel klučkovati. Danes že tudi posamezniki dosežejo z uporabo raznih sredstev uspehe, ker z manjšimi deli prepečejo poplavljanje, naredijo namakalne kanale, očistijo njivo kamenja in skal, meliorirajo pašnik, izboljšajo gozd itd. Če pa se več ljudi združi, pa naj bo to v obliki zadruge, ali pa se organizira skupno akcijo pod vodstvom vaškega odbora, se ta uspeh lahko pomnoži in mnogo prej doseže korist vložnega truda. Taki so zakoni borbe proti prirodnim neprilicam, za obstoj gospodarstva in skupnosti. V reševanju tega vprašanja imajo vsi tisti, ki poznajo

prednost kolektivnega ustvarjanja, odgovorno nalogo — predočiti je delovnim ljudem in napeljati na to, da se uresniči v življenju. Na gre za to, da vjamajo nekaj novega: gre za to, da čimprej uresničimo naše naloge v razvoju gospodarstva.

Obrt, industrija, turizem

Nekmetijske panoge gospodarstva so na Dolenjskem sedaj še malo pomembne, imajo pa zato veliko večjo bodočnost. Predvsem v revnejših kraških področjih in v hribovitih predelih je domaćinom obrt veliko pomembna. Razvile so se različne stroke, pač po virih surovin, ki so bili na razpolago za izkoriščanje in predelavo. Teh virov pa ni v takem obsegu, da bi imela ta obrt upanje na razvoj v bodočo industrijo. Lončarstvo ne bo postalo takega pomena, ker imamo vedno več posode, ki nam jo daje industrija. Posebnih kvalitativnih glin pa ni, da bi lahko razvili tako specialno stroko. Enako je s suho robo. Nekateri izdelki še vedno ostanejo pomembni, toda predvsem kot obrtniški izdelki, ki nastajajo doma. Sčasoma bomo razne okrasne in druge predmete, ki so sedaj izdelki rezbarjev, dobili iz plastičnih mas (polivinil) in kovin (aluminij). Posebne druge indu-

strije ni. Tudi na to ne kaže po zalozah surovin in drugih pogojih, ki jih v razvoju gospodarstva naša država upošteva, da bi se na Dolenjskem razvila težka industrija. Sedanja maloštevilna industrija ne bo dosegla posebnega razmaha, ker je industrije teh strok že precej v drugih pokrajinah države. Torej bo treba dati Dolenjski industriji, ki bo izkoristila ugodne pogoje (delovno silo, možnost dobave surovin itd.). Žato pogledimo, kakšna je dolenjska industrija.

V nekdanjih okrajih, ki ne obsegajo celotne Dolenjske, a vendar nje pretežni del — v Črnomlju, Grosuplju, Kočevju, Novem mestu in Trebnjem — je komaj vsak 36. prebivalec zaposlen v industriji in vsega skupaj je tod manj kot 40 podjetij, ki so opredeljena kot industrijska, katerih nekatera pa so kaj malo industriji podobna. V teh okrajih so trije premoževniki, ki so vsi manjši in zaposlujejo le po nekaj sto rudarjev. Nobeden njih nima posebno velikih zaloz premožev in tudi posebno kvalitetnega premožev. Ne ker ni tod niti pomembnih elektrarn, niti odkritih izvirov nafte, je torej ta rjavi premoževni energetski vir iz bližnjih nahajališč. Toda problem goriva ni tako preč, saj po železnici ni daleč do zasavskih revirjev, ki venčar oskrbujejo celotno

zgradb, naj obstoječa zavarovanja povisajo do dejanske vrednosti premoženja, kajti DOZ vam s požarno policijo jamči poleg požarne tudi vso škodo, povzročeno po viharju, kakršen je bil n. pr. v Novem mestu in okolici, prav tako pa jamči za škodo po potresu, utrganju oblaka ali zemeljskega plaz.

Kaj pomeni zavarovanje do dejanske vrednosti posevkov in zgradb, vedo povedati najbolj tisti oškodovanci, ki so po požarih dobili izplačano celotno premoženje od Drž. zavarovalnega zavoda, ker so imeli premoženje svedča dovolj zavarovano. Le popolno zavarovanje jamči oškodovancu v primeru nesreče kritje za nastalo škodo. Vsak namo bo hvaležen za nasvet in opozorilo, izostalo pa bo nepotrebno tarnanje in jokanje, če dobimo izplačan morda le del škode, ker smo skopo ocenjevali premoženje, ko smo ga zavarovali.

V Kočevju razstavljajo idejni usnetek regulacijskega načrta mesta

Ljudski odbor mestne občine Kočevje je razstavil idejni usnetek urbanističnega regulacijskega načrta za mesto Kočevje. Ljudstvo si razstavo ogleduje s precejšnjim zanimanjem, zato bo tudi lahko dalo svoje dodatne in izpremenjevalne predloge. Na tak način bo zbrano gradivo, ki bo osnova za širši sestanek, na katerem bodo urbanistični načrt končno sprejeli. —ko

Kronika nesreč

VINJA VAS. Konj je udaril v truhel posestnika Alojzija Kastelca.

NOVO MESTO. Sin uslužbenca Anton Plavca si je pri padcu s čišnje zlomil desno nogo.

SREDNJI LIPOVEC. Med prepričim sosedo je padla po stopnicah Marija Fabijan in si poškodovala desno ključnico in palec leve roke.

TRSKA GORA. Gad je pičil v desno nogo triletno Slavko Pavča.

SMARJETA. Pri padcu s kolasa si je zlomil desno roko posestnikov sina Jože Gregorič.

(Konec prihodnjič.)

IZ NAŠIH KRAJEV

Na Trebelnem je občinski ljudski odbor krepko zastavil delo

Novemu občinskemu ljudskemu odboru na Trebelnem so se priklučili bivši KLO Mirna vas in Česnje. Vsi te kraj ležijo v hribovitih predelih nad Mokronogom. Raztrezene vasi so razvijač ovira, da je delo organizacij iz ljudske oblasti težje kakor drugod, občinski odbor pa se je svojih nalog navzlic temu lotil z veseljem in voljo. Tako so na zadnji seji odbora sprejeli važne sklepe za gospodarski razvoj krajev, ki združujejo novo občino. Poživili so delo raznih komisij, na novo pa so izvolili člane gospodarskega, prosvetnega in socialno-ustavno-nega sveta. Na seji množičnih organizacij so razpravljali o obrtniki o raznih težavah, ki zavirajo redno in načrtno delo. S pomočjo vseh prebivalcev bodo na Trebelnem popravili osnovno šolo, ki je bila v letih NOB požgana. Odbor se trudi za izterjavo vseh zaostalih davkov. Največje težave imajo s kmetom Francem Jakičem in Radni vasi, ki sploh ni hotel prvotno sprejeti davčne odločbe za leto 1951. Šele na opozorilo občine je obljubil, da bo davke poravnal.

Pred kratkim so sklicali člane kulturno-umetniškega društva na Trebelnem, ki so pokazali precej zanimanja za delo. Iz društva so izklučili vse zavirane napredke, izvolili pa so nov odbor.

Odbor kmetijske zadrage je povezan z občinskim ljudskim odborom. Dosedanja druga v Mirni vasi se bo spremenila v poslovniško KZ Trebelno, v Česnje pa bo samostojna zadruga. Preteklo nedeljo so imeli tudi otvoritev združenega doma, ki je postal kulturno in gospodarsko središče vasi.

Mirna gora vabi belokranjske planince

Fred tedni je začela skupina osmih planincev z obnovitvenimi deli planinskega doma na Mirni gori. Malostevilnim udeležencem se je pridružil še kolektiv Strojnega pletilstva iz Crnomilja, ki je bil na izletu na Mirni gori. Stevilo s za 150 planincev črnogorjskega podružnice ni ravno nič primerno. Dela so se udeležili Leopold Jiti-

Novo mesto

Terenski odbor Zveze borcev IV. in V. terena bo odpravil ploščo na Valantčevi ulici. Med besednim streljanjem so v noči od 22. na 23. decembra 1943 belogardistični črnoroki

Izpred sodišča

S POSTENOSTJO SE JE POSTENO SKREGALA

22-letna Valerija Jerelc iz Briljina je že večkrat pokazala, da ji je vsako poštenje tuje. Elegančno oblečena in namršnjava je sedel, on dan pred sodniki, tajila in lagala pa tako, da je najbrž še sama sebi verjela. Sodišče ji seveda ni moglo, ker je imelo preveč dokazov in ker je že njegova stara znanca, Jerelcova je bila že obsodena na osem mesecev zaporov, ker je v družbi neke Marije Košir poverljiva iz blagajne menze tekdnevno tovarno vredno 28.000 din. Tudi kazni je ni izpametovala. Lani je bila administratorka na KLO Globodol. Gasilsko društvo v Globodolu je odražala za 7500 din. Vaški odbor OF za 65 din, mladinsko organizacijo za 205 din, na KLO pa si je prisvojila enkrat 3778 din, drugič 3132 din in enkrat 425 industrijskih bonov. Najboljši porok pa je mislila napraviti, ko je znesek 23.310 din plačanih davkov hotela stisniti v žep. V knjigi je navedla denar kot odveden, v resnici pa je imela doma. Le budnosti tajnika in predsednika je pripisati, da so ta denar in še 5132 dobili pri njej. Prav tako je nekaj denarja vrnila tudi kasiskemu društvu, ko so ji stlopi na prste. Sodiščem je zatrjevala, da ji vse te nepoštenosti odajo nekateri obrtniki in tudi tajnik in predsednik, ker ni hotela z njimi ljubimkati. Kam je šel manjkajoč denar, pa seveda ni znala navzlic prebrisani tojarnosti.

Jerelcova je bila obsodena na dve leti strogega zavora. Njeno pritožbo proti previsoki kazni je višje sodišče zavrnilo. Belg zavora mora povrniti gasilskemu društvu še manjkajočih 2000 din, občinskemu odboru 678 din ter poverljivega zneska VOOV in mladinskemu aktivu.

ZA KHM, KHM, KHM PRETEP SLABOTNE ZENSKE

Contovi in Medletovi na Tolstem vrhu se menda že dalje časa pisano gledajo. Pa je enkrat pozimi Contova izstavila Marijo Medo z besedami khm, khm, khm, ta pa ji je rekla menda žaljivo besedo. Drugi dan je Anton Conta srečal Medletovo in jo mahnil nekajkrat z roko po ustih, da je bila vsa krvava, hkrati pa ji je pritislil nekaj brč, 15 dni zavora, stroške postopka, 200 din povprečne, 350 din za zdravniško sprejelo in v 2009 din za bolečine bo imel kot povračilo za to »junštvo«.

10 MESECEV ZAPORA, KER JE KRADEL KOLESA

Fred okrajnim sodiščem v Novem mestu se je pretekli teden zagovarjal 19-letni Martin Bec iz Homa pri Sentjanju na Dolenjskem, ki si je hotel s tatvino koles na lahek način prislužiti denar.

Bec je 9. maja letos ukradel pred gostilno Papež v Krmelju kolo rudarja Vinke Murna. Vendar pa ga ni imel dolgo, saj so ga varnostni organi kmalu našli, kmalu pa je nekaj dni, ko je bil pri svoji zaročnici v Beli cerkvi. Prva ponesrečena tatvina ga ni izlučila. Za 20. maja ga je spet prijel, da bi se pejal z »izposojenim« kolesom k zaročnici. V Lohci pri Novem mestu je pred Kosovo gostilno zaklepal kolo, si ga gladko izposodil ter se odpravil z njim proti Beli cerkvi. Na razpravi je trdil, da ga je hotel drugi dan vrniti, kar pa mu seveda nihče ni mogel verjeti. To pot je bilo kolo last čevljarja Stanka Grandeta, ki ga je prislonil pred gostilno, ko se je vračal iz službe. Tudi pri tej tatvini so ga domačini takoj izsledili. Neverjetni zagovori, ki si jih je Bec kar spraz izmisljal, sodišče ni imelo čim, ta pa je pritanjval, da Bec kradel kolesa le zato, da bi z njimi na lahek način zaslužil lepo vsoto denarja. Obsojen je bil na 10 mesecev zavora.

vdrl v stanovanje Valantčeve družine v Kandiji in zverinško pomoril očeta, mater, hčerko in 14-letnega sina. Po krvavem dejanju so žrtve naložili na voz in jih odpeljali v Krško. Šele po skoraj treh mesecih so našli na bregu Krške trupa očeta in sina. Alojz Valantič starejši je bil ves iznakažen. Sina Lojzeka pa so umorili s strelom v tilnik. Ena Valantičeva hčerka je padla v partizanih leta 1944.

Odkritje spominke plošče bo v nedeljo 6. julija dopoldne ob 9. uri. Zveza borcev vabi k slavnosti vse Novomeščane.

Kočevje

Poslušalci radia se v zadnjem času stalno pritožujejo zaradi motenj pri sprejemu. Nekateri ljudje postavljajo vseprek razne elektromotorje in jih spuščajo v pogon, ne da bi se kdorkoli prepričal, če so blokirani. Poslušalci radia plačujejo visoke pristojbine, vendar pa se še do danes ni nihče pozanimal, kakšen je sprejem v našem kraju in kje je vzrok stalnih motenj.

V mestu imamo tudi take poslušalce, ki poslušajo svoje sprejemnike pri odprtih oknih pozno v noč, ti pa igrajo tako glasno, da motijo pri počitku celo ulico. Če ne bo zaležilo to skromno opozorilo, jih bomo drugič dali v časopis z imeni.

Večja podjetja v Kočevju imajo že potrjene tarifne pravilnice in s tem v skladu tudi že plačujejo delavce in namence. Manjša podjetja tega doslej še niso uredila. Delovni kolektivi v teh podjetjih še zdaj niso dovolj poučeni o pravem pomenu tarifnih pravilnikov, pustijo se begati in vplivati od raznih strani, namesto da bi sami dali odločno besedo. Oni sami najbolj poznajo možnosti za doseg rentabilnosti podjetja, zato naj v njem tudi vsi delavci sodelujejo. Nujno pa je, da čimprej uredijo to vprašanje, sicer bodo po lastni krivdi zašli v gospodarske in finančne težave.

Potrošniki so z odobravanjem sprejeli vest, da bo v začetku meseca julija odprta nova trgovina s čevlji kombinata Borovo. Sedaj bosta v Kočevju dve trgovini s čevlji, kar je popolnoma pravilno, kajti do čevljarje in boljše robe bomo prišli le s konkurenčnimi podjetji.

Nekaj o obrtništvu v Trebnjem

V letu 1951 smo obrtniki bivšega okraja Trebnje privedli gospodarsko obrtno razstavo. Vsak izmed nas se je potrudil, da bi dal na razstavo čim bolj kvalitativno izdelan predmet. Vsi smo po svojih močeh pomagali v pripravah za razstavo. Obisk razstave, ki je trajala teden dni, je okrajno obrtno društvo denarno precej podprl. Čeprav smo na razstavi sodelovali vsi, ne vemo, kakšen je bil dobiček. Obrtniki smo se že večkrat spraševali, kaj je s tem denarijem in v kakšne svrhe je bil porabljen. Teža še danes ne vemo. Nismo se ozirali na obljubljene nagrade, pač na nas zanimajo vsota denarja, ki je ta leti. Po večkratnem opominjanju smo po enem letu vendar prejeli diplome za razstavljene predmete. Naš trud in prizadevanje na razstavi je bilo namenjeno skupnosti. Sišali smo, da so bile nagrade za to razstavo že razdeljene — komu, pa ne vemo.

Letos smo povzeli članarino obrtnikov. Raznem pomenu obrtniške podpore in sem jo plačevala redno vsa leta. Ne morem na razumeti, zakaj so članarino znižali od 250 na 1000 din. Sem stodoletna invalidka brez leve noge in se moram res potruditi, da lahko v redu plačujem odmerjene davke, zvišane članarine pa je spet nov in precejšen izdatki.

Obrtna zbornica v Trebnjem zaključuje svoje delo. Denar — ostanek dobička obrtne razstave — je bil porabljen v namene tega zaključnega ... V soboto, 24. maja popoldne so se nekateri tovarniki in tovarniške odpe-

ljali na Čatež, kjer so hoteli proslaviti zaključek dela. Kupili so 100 litrov vina, salama, likerja, kruha in enega prašiča ter se dali časa zabavati. Sišali smo, da tega zaključka niso hoteli privediti v Trebnje, ker bi se tu lahko pridružil kakšen nepovabilen obrtnik ali sodelavec obrtne razstave, in tako bi se stvar razvedela. Jaz pa sem mnenja, da bi bilo bolje ta denar podeliti socialnim ustanovam ali društbenim organizacijam, kot pa da so samo en večer zapravili okrog 20.000 din. Te veselice so se udeležili funkcionarji bivšega OLO Trebnje in je bilo med njimi le malo obrtnikov. S takim delom in odnosom ne bo lahko dvignili zavesti obrtnikov!

Trebnje, 3. junija 1952. J. P.

Dolenjske Toplice

V krogu svojih otrok in vnukov je 22. junija praznoval 90-letnico svojega rojstva tov. Ivan Štarič, najstarejši član topliške občine. Še v bivši Avstriji in stari Jugoslaviji je bil večleten župan občine Toplice. Bil je vnet član lovške družine in je podril mnogo divjadi ne ter dobro poznal lovsko »latinsčino«, s katero je spravljal v dobro voljo svoje lovške tovariše. Navzlic visokim letom je veder in čil.

V Toplicah so že pričeli s komunalnimi deli za opaznje in izboljšanje dolenjskega zdravilišča. V delu je obnova vodovoda z vednim zajetjem in novim rezervoarjem, ki bo na višjem mestu, tako da bodo tudi višje ležeče hiše lahko dobile vodo. Kasneje bodo vodovod dobile tudi okoliške vasi.

Tudi s svojimi deli na cesti so že začeli, vendar pa gre to delo prepočasno od rok, ker podjetje, ki je prevzelo asfaltiranje ceste, v svojem delom še ni pričelo. Vsa ta dela bi morala biti končana do meseca septembra, ko bo v Dol. Toplicah velik partizanski tabor, zato je odbor za komunalna dela sklenil, da mora gradbeno podjetje takoj pričeti s svojim delom. Tudi hišni poselniki morajo očiščati svoje hiše in odstraniti vse, kar kazni leži izgled z zdraviliškega kraja.

V nedeljo 22. junija so imela gasilska društva topliškega sektorja tekmovalne vaje. Ob tej priložnosti so gasilci prejeli medalje za 10, 20 in 25-letno delovanje v gasilskem društvu. Priridevete je bila združena z veselico. D. G.

Mirna na Dolenjskem

V letih po vojni se je večkrat izkazalo kot najbolj delavno na Dolenjskem telovadno društvo na Mirni. Čeprav je kraj majhen, ima v društvu vpisanih 100 telovadcev, od katerih jih 81 redno telovadi. Največ je pionirjev in pionirk (kar 60), mladincev in mladink je 21, članov in članic pa 16. Za telovadnico služi telovadni dom, ki pa je nujno potrebno izboljšati. Pojavila se je nujna potreba po prikladan prostor za letno telovadnico in prostor za športne igre. Prav tako bo nekoč v neposredni bližini doma zgrajen plavalni bazen, za katerega so izkopi že izvršeni ter material v glavnem pripravljen. Izgleda, da je zadosti dobre volje, manjka le kredit za nadaljevanje gradnje.

Zadnje čase je instruktor TZ večkrat obiskoval društvo na Mirni. Z vsimi oddelki je predelaval vaje za vseznki zlet ter jih pripravljaj za okrožni nastop. Zelo pohvalno se izraza o disciplini društva ter o izrednem veselju do telovadbe. Nekateri člani in članice redno prihajajo k vadbi iz oddaljenih vasi. Društveni funkcionarji so zaključili tudi na Mirni ni dovolj. Na Mirni je sicer odlični prednjak, ki pa delo odločno odklanja. Navajam tudi primer tov. Zakrajška, ki je bil pred časom odlični telovadec in prednjak in je še danes pripravljen poprijeti za delo v telovadnici, a se bo moral iz Mirne izseliti, ker daje tam zanj ni namestive. Krajevne množične organizacije občinskega odbora naj poskrbe, da bo tov. Zakrajšek na Mirni ostal in delal. To želi vsa mladina in ji teh želja ni odrekati. Upajmo, da bo naš list o telovadcih na Mirni še večkrat pisal ter beležil njihove uspehe. K. J.

KONCERT V MOKRONOGU

Ob zaključku sezone je glasbeni odsek KUD Emil Adamič v Mokronogu dne 21. junija zvečer privedel koncert. Za to priložnost je bila dvorana na novo prebelljena, delno preurejena in prepleškan oder, prepleškana okna, naolijena tla in izvršena druga manjša popravila. Najbolj pa so bili ljudje veselji s novimi stolovi, ki jih je KUD nabavil večinsoma iz lastnih sredstev, deloma pa so k nabavi prispevale nekatere množične organizacije.

S skrbno izbranim programom so prireditelji nudili res lep umetniški večer. Na sporedu je bil zastopan orkester s tremi dobro nastudiranimi ločkami, moški zbor je odpel šest pesmi, mladinski zbor pa tri pesmi. Solist tov. Gernedi je odpel 5 pesmi, dva ansambra s po dvema pevnima pa tov. Koželj-Močan in Gernedi-Močan. Ob zaključku je mešani oktet ob spremljavi orkestra odpel veček slovenskih narodnih. Orkester in moški zbor je dirigiral tov. Dr. Fenc, mladinski zbor pa ravnatelj tov. Videcnik. Do zadnjega klotiča zasedena dvorana in groniki aplavzi so bili prirediteljem najlepše priredbe. V koncertu se je obnavitvo zadovoljivo razšlo.

Na vsak način pa je treba pri kulturnih in glasbenih prireditvah opustiti kajenje. V dvorani mora med izvajanjem vladati mir, šale in razni dovptji, kakor tudi razni pomenki spadajo v gostilno, ne pa na kulturno prireditev, ker se s tem ne motijo samo izračili ali pevec, temveč tudi oni obiskovalci, ki se udeležujejo prireditve zaradi občutka, molčica pa izpričujejo z »nemirno, ki ga povzročajo, le svojo slabo vzgojo. S. P.

Nevaren prijatelj tuje lastnine Julij Pavlin bo sedel 10 let

Zelo podjeten je bil v svojem tatinskem poslu 25-letni kmečki sin Julij Pavlin iz Vode pri Sv. Križu pri Litiji. Bolj je objestnost kot iz potrebe je začel segati po tuji lastnini. Še v mladosti in še kmalu razvil v nevarnega vlomilca, izsiljevalca in tata.

Julija meseca 1930 je pomoči v lomilni v postni urad pri Sv. Križu na ta način, da je s krampom odstranil zunanji zapah na vrati, odtrgal od tal železno blagajno, jo odnesel ter razbil v bližnjem gozdu. Pavlin je vedel, da je ta dan postala prevelika velika denarja, toda postarica je iz previdnosti vzela zvečer 80.000 din na dom. Tako je dobil v blagajni le 3700 din in nekaj poštini vrednostni. Te je pustil v blagajni. Pavlin je bil tudi junak v pretepanju in je ob neki priliki udaril s kolom po rami iz zasede Jožeta Murna. »Junaka« se je izkazal tudi lani nekega jesenskega večera. Nekdo mu je povedal, da ima 36-letna samska Marija Mrzel precej denarja. Za to podvaja se je namazal po obrazu ter si zavezal veliko rdečo ruto. Tako našemljen je pristopil Mrzelovo, da mu je odprla vrata, z grožnjami in svajanjem pa jo je prisilil, da mu je izročila okrog 4000 din ter pet litrsko steklenico žganja. Ta steklenica je bila zanj usodna, ker so vrli miličniki na Čatežu po njej odkrili mladega nepridiprava.

Pavlin je bil tudi velik prijatelj tujih koles. Mimi Krančević iz Trebnja je odpejal 20.000 din vredno moško kolo, eno kolo je sunil izpred železnice postaje v Litiji, eno pa je odnesel iz dvorišča Narodne banke v Ljubljani. Po vsej verjetnosti je ukradel še več koles, saj je s temi tudi trgoval na zelko, jih barval, spremljal številke na ogrodju, eno ukradelo kolo pa mu je baje tudi nekdo ukradel. Naslednji večji povdigi Pavlina je bila tatvina ur pri urarju Novaku v Starem trgu pri Trebnjem. Po-

tem, ko si je teren dobro ogledal ob obiskih v delavnici, je pomoči v lomilno okno delavnice ter odnesel najmanj 29 žepnih in zapetnih ur. Nekaj najboljših je medtem že pretepal, pri njem pa 80 ob aretaciji še 18 ur.

Seveda se Pavlin ni branil tudi drugih manjših predmetov. Ukradel je odede iz nekega osebnega avtomobila, večkrat podkupel kakšno kokoš, petelina, pa tudi pitanega purana in si s prijatelji privedel pojidino. Ker je bil oče predsednik kmečke delovne zadrage, je imel dostop do ključev od zadržne zidance in si iz nje nepravilno prilasil za družno vino.

Nedvomno, da so bili krivi prikrivanja vseh teh kaznivih dejanj mladega priprane njegovi prijatelji in tudi ožji sorodniki. Zato so se z njim vedno znašli na zatonih klopi še Franc Medved, kovač, ki je popravljal Pavlinu številke na kolesih, Slava Sinkovec, ki mu je posodila steklenico, da je šel z njo po vino v družno klet, Gizela Oven, ker mu je pripravljala ukradene kokoši, Jože Oven, ker je pomagajl pri pospravljanju koga in še Jože Pavil, ki je pomagajl pri krpanju purana. Med obtožence bi vsakekor spadala tudi urarja-Sušarja Alojziji Rugej in Leopold Viličnikar, katerima je prinesel Pavlin v popravilo ukradene ure. Kdo bi jima verjel, da nista nič sumila, odkod Pavlinu toliko urab, ki jih je dobil bla- na 5 dni. Jože Oven ima en mesec pogojno eno leto, Gizela Oven pa tri mesece zavora, pogojno dve leti.

Pavlin je bil obsojen pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu na deset let strogega zavora in plačilo 25.000 din okodovanec; Slava Sinkovec je bila v dvomu krivde oproščena, kovač Franc Medved bo sedel tri mesece, Jože Pavil dva meseca in 5 dni, Jože Oven ima en mesec pogojno eno leto, Gizela Oven pa tri mesece zavora, pogojno dve leti.

URADNE OBJAVE

MNOŽIČNA KONTROLA PREGLEDOV KOLORADSKEGA HROŠČA

V zadnjem času so se pojavile močne okužbe po koloradskem hrošču v številnih krompiriških po vsem novomeškem okraju. Najhuje so ogroženi krompirjevi nasadi v okolici Trebnja, v občini Velika Loka, Straža, Dol. Toplice, Sentjanerji itd. Okužbe so že tako obsežne, da resno ogrožajo pridelek krompirja. Mnoga žarišča koloradskega hrošča niso bila pravočasno odkrita, zato se nevarni škodljivec naglo širi v našem področju.

Vzrok za tako močan pojav koloradskega hrošča moramo iskati v prvi vrsti v pomanjkljivem zatiranju v lanskem letu, še bolj pa v zelo površnem pregledovanju letošnjih krompiriš. Navzlic dvema množičnima pregledoma krompiriš ugotavljamo vsak dan številna nova, že zastarela žarišča koloradskega hrošča. To dokazuje, da pregledi niso bili temeljitji — ali pa jih ponekod sploh ni bilo. Zelo bogati so bili letos izgovori na vremenske neprilike, ki pa absolutno ne bi smele biti ovira za redne pregled krompirjevih nasadov.

Stanje krompiriš je zaradi navedenih razlogov kritično, iz dneva v dan pa se še slabša. Zato mora biti izvedena v nedeljo

6. JULIJA MNOŽIČNA KONTROLA NAD PREGLEDI KROMPIRIŠČ

po vsem novomeškem okraju. Kontrole se mora udeležiti vse prebivalstvo v vsakem okraju, kjer so krompirišča. V slučaju slabega vremena bo množična kontrola opravljena dan pozneje. Pred in po kontroli morajo kmetovalci redno pregledovati svoja krompirišča in vsako okužbo po koloradskem hrošču prijavljati svojemu občinskemu ljudskemu odboru. Z množičnim pregledom vseh

krompirišč pa bomo ugotovili, ali in kako pregledujejo posamezniki pregledi in kako izvajajo zatiralne ukrepe.

Vsaka kmetijska zadruga mora imeti na razpolago dovolj kmetijskih zatiralnih sredstev. Da bodo ta sredstva pravilno uporabljena, je potrebno takoj dati na razpolago vse škropilnice. Občinski ljudski odbori in kmetijske zadrage morajo takoj sestaviti škropilne ekipe, ki bodo takoj poškröpile ali pa praznila napadena in ogrožena krompirišča.

Za dosledno izvršitev te odgovorne naloge nosijo polno moralno odgovornost občinski ljudski odbori. Zato je potrebno, da posvetijo tej akciji vso svojo skrb, tako da bodo pregledi krompirišč v nedeljo v resnici množična kontrola vseh doslej pokorenjenih ukrepov in stanja v zatiranju koloradskega hrošča. V vseh primerih, kjer posamezniki ne bi izvajali teh nalog, jih je treba predlagati v kaznovanje.

Iz pisarne Gospodarskega sveta pri OLO Novo mesto

OBVESTILO

OLO-Oddelek za notranje zadeve Novo mesto obvešča, da je z dnem 26. junija 1952 na sedežu bivšega OLO Trebnje v Trebnjem začela uradovati izpostava (ekspozitura) Oddelka za notranje zadeve OLO Novo mesto. Izpostava bo vsem državljanom, predvsem pa okoliških občin okraja Novo mesto, ki se obrnejo na njo, nudila pravno pomoč, izdajala različna potrdila in dovoljenja iz delokroga poslovanja Oddelka za notranje zadeve, sprejemala prošnje in pritožbe in sploh uradovala s strankami v vseh vprašanih enakovredno kakor če bi se obracali naravnost na Oddelk za notranje zadeve OLO v Novem mestu.

Iz pisarne OLO-Oddelka za notranje zadeve v Novem mestu

TRGOVSKO PODJETJE

ROG

V NOVEM MESTU

V poslovalnici »KURIVO« si lahko preskrbite za prihodnjo zimo drva in premog po nizkih cenah na nakaznice »K«. Pohitite z naročili, ker v jesenskih mesecih ne bo zalog! Nizke cene, solidna postrežba!

Priporoča se trgovsko podjetje ROG - Novo mesto

Gibanje prebivalstva

Okraj Kočevje

V maju se je rodilo v kočevskem okraju 47 otrok, od teh 29 dečkov in 18 deklic. Umrlo je 23 oseb, od teh 12 moških in 11 žensk. Porok je bilo 38.

Poročilli so se:

Rudar Kenda Franc iz Kočevja in delavka Skvarč Rozalija iz Kočevja. Rudar Gregorčič Karol iz Kočevja in delavka Zajc Angela iz Kočevja. Namestencec Debelač Rudi iz Kočevja in namestnica Zgonc Anica iz Kočevja. Poljedelec Patofla Matija iz Dolge vasi in poljedelka Lunder Marija iz Dolge vasi. Namestencec Arh Silvo iz Kočevja in delavka Kordiš Ema iz Kočevja. Rudar Lipovec Josip iz Kočevja in delavka Ozanič Ana iz Dolge vasi. Kovač Lesnjak Franc iz Nemške loke in poljedelka Malnar Jožefa iz Nemške loke. Namestencec Stupica Ivan iz Koda in delavka Dulo Jožefa iz Stare cerkve. Rudar Piškur V. iz Kočevja in rudniška delavka Meža Brigita iz Zeljn. Strojnik Poreber Josip iz Kočevja in trgovska pomočnica Ivančič Antonija iz Kočevja. Kovač Pečar Rudolf iz Mozilja in kmetovalka Kure Rozalija iz Mozilja. Delavec Smalc Anton iz Dolenjih laz in poljedelka Dejak Marija iz Dolenjih laz. Poljedelec Lesar Franc iz Suklja in poljedelka Kožar Neža iz Slatnika.

Krajoč Cvar Stanislav iz Jelovca in poljedelka Arko Marija iz Jurjevice. Avtomobilnik Kersnič Alojzij iz Hrovače in poljedelka Gorše Pavilina iz Nemške vasi. Kmetovalec Krašovec Anton iz Gore in kmetovalka Turk Ljudmila iz Gore. Kmetovalec Turšič Viktor iz Podcerkve in poljedelka I. Ljudmila iz Globja. Mizar Drobnič Jože iz Velikih Blok in poljedelka Levstek Marija iz Globja. Kmetovalec Peterlin Cveto iz Velikih Lašč in kmetovalka Klančar Angela iz Velikih Lašč. Poljedelec Turk Franc iz Velikih Lašč in poljedelka Vesel Ana iz Velikih Lašč. Kmetovalec Skrij Ciril iz Velikih Lašč in kmetovalka Bavdek Frančiška iz Velikih Lašč. Gozdni delavec Zalar Josip iz Velikih Lašč in gospodinja Purkart, roj. Ačin Antonija iz Velikih Lašč. Kmetovalec Perme Janez iz Podtabora in kmetovalka Gruden Jožefa iz Velikih Lašč. Kmetovalec Zakrajšek Jože iz Velikih Lašč in kmetovalka Erelavsek Ivana iz Velikih Lašč. Podraž Jože iz Podtabora in kmetovalka Jakše Marija iz Velikih Lašč.

Kmetovalec Pugač Jože iz Dobrega polja in kmetovalka Babič Kristina iz Dobrega polja. Zidar Zakrajšek Josip iz Velikih Lašč in poljedelka Mavsar Jožefa iz Dobrega polja. Kmetovalec Bačnik Jože iz Strug in kmetovalka Gorše Frančiška iz Strug. Tovarniški delavec Bostjančič Alojzij iz Smarja in namestnica Hočvar Ana iz Kompolja. Kmetovalec Mustar Stanislav iz Kompolja in kmetovalka Novak Ljudmila iz Dobrega polja. Poljedelec Mustar Janez iz Kompolja in gostilničarka Puh, roj. Sterle Marija iz Roba. Namestencec Adamič Franc iz Skofje. Kmetovalec Stupnik Anton iz Dobrega polja. Skladničnik Babič Franc iz Dobrega polja in namestnica Novak Frančiška iz Dobrega polja. Tesar Rus Anton iz Dobrega polja in kmetovalka Bradač Marija iz Strug. Tesar Bradač Franc iz Strug in kmetovalka Ferkuš Marija iz Strug. Kmetovalec Samec Vinko iz Dobrega polja in kmetovalka Mešojedec Slavka iz Dobrega polja. Gozdni delavec Zagar Anton iz Podplanine in poljedelka Trope Frančiška iz Podplanine.

Umrli so:

Stvilja Islayta Stanislava iz Dolenje vasi, stara 71 let. Kmetovalka Gorše Frančiška iz Rakitnice, stara 66 let. Namestencec Hubar Franc iz Kočevja, star 62 let. Gospodinja Srebr Elizabetha iz Mahovnika, stara 72 let. Koprivšek Franc iz Kočevja, star 56 let. Otrok Košir Nada iz Dolge vasi, stara 3 mesece. Kmetovalec Cetinski Anton iz Novih sel, star 78 let. Kmetovalec Zidar Anton iz Kaptola, star 76 let. Otrok Klarič Antonija iz Drežnika, stara 29 dni. Kmetovalka Južnič Neža iz Fare, stara 89 let. Preužitkar Južnič Tomaž iz Colnarjev, star 85 let. Kmetovalec Pogorelec Frančišek iz Gorče vasi, star 42 let. Preužitkarica Osvald Frančiška iz Jurjevice, stara 82 let. Kmetovalka Skulj Marija iz Sv. Gregorja, stara 77 let. Delavec Škrajnar Janez iz Velikih Poljan, star 42 let. Kmetovalec Ambrožič Jože iz Velikih Poljan, star 61 let. Kuharica Kordiš Frančiška iz Velikih Poljan, stara 39 let. Poljedelec Meštek Andrej iz Ponikev, star 91 let. Duhovnik Florian Peter iz Ponikev, star 66 let. Delavka Zug Ivana iz Ponikev, stara 65 let. Poljedelec Zupančič Franc iz Ponikev, star 24 let, ter kmetovalka Strubelj Ana iz Dobrega polja, stara 55 let.

Kino

KINO NOVO MESTO

obvešča obiskovalce, da predvaja od 1. julija t. l. dalje po dva nova filma na teden.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:

9. in 10. julija: jugoslovanski film »Bakinja fra Brne«.

Znižane cene vstopnic: Nove cene 15.—, 20.—, 25.— in 30.— dinarjev!

Oglas

VEC ZIDARJEV sprejme takoj gradbeno podjetje Remont v Novem mestu.

LEP ZASLUZEK nudimo resnim zastopnikom za »Dolenjski list« v vseh večjih krajih Bele krajine, na Kočevskem in v novomeškem okraju. Več sporočimo na željo pisмено resnim interesantom. — Uprava »Dolenjskega lista«.

Sejmi plemenske živine

Zivinovrejski pododbor Okrajne zadrage zveze v Novem mestu prireja v sodelovanju z živinovrejskimi oddelki splošnih kmetijskih združenj sejme za plemensko živino sivo-rijave pasme.

Sejmi bodo:

v Novem mestu dne 21. julija 1952 ob 8. uri.

V Sentjanerju dne 23. julija 1952 ob 8. uri.

Odkupovala se bo plemenska živina: krave, telce in plemenski bikci. Sejma se bodo udeležili tudi kupci iz drugih republik in okrajev, ker je za te sejme veliko zanimanje.

Opozorjamo lastnike rodovniške živine, da prinese s seboj vse podatke o porektu.

Vsi kmetovalci naj predhodno živino tehtajo in prinese

SLOVENSKI PARTIZAN

Glavno poveljstvo Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije.

Položaj, 1. maja 1943

S SLOVENSKIH BOJISČ

Notranjska

Po velikih bojih v Suhli krajini, pri Rakitnici in Jelenovem Žlebu je vodila Udarne brigada Toneta Tomšiča skoro neprestane boje na sektorju Notranjske operativne cone. V dneh 4., 5. in 6. aprila je vodila ta brigada boje okoli Piljave gorice, Skočjana, Turjaka in Roba. Sovražniku so bile prizadejane občutne izgube; našli so zaplenili večje število pušk, bomb, municije ter ujeli nekaj sovražnikov. Ista brigada je dne 10. aprila vodila boje okoli Rakitne ter prizadejala sovražniku občutne izgube. Dne 15. aprila je porušila progo Ljubljana—Kočevje pri Račni. Promet je bil ustavljen za daljši čas.

Udarne brigada Ljube Sercerja je vodila boje na meji Bele krajine in Kočevske. 15. aprila se je spopadla 3. četa II. bataljona s 500 fašisti na cesti Crnomelj—Butoraj, Tribučje in Griblje. Sovražnik je bil pogan v beg, s seboj je odpeljal en avto mrtvecih in ranjenih. Istega dne so prišli Italijani z belimi v vasi Tušev Dol, Zajčji vrh in Snežni vrh. Dve četi I. bataljona te brigade sta jih napadli. Borba je trajala šest ur. Sovražnik je bil prisiljen se umakniti, pri čemer je imel 15 mrtvih in večje število ranjenih. Partizani so zaplenili en puškomitriljež, nekaj pušk ter večje število municije.

Dolenjska

Udarne brigada Ivana Cankarja je dne 10. aprila vodila težke boje na sektorju okoli Čateža. Sovražnik je prodiral s 3000 možmi ob podpori artilerije in aviacije. Brigada je ostala na svojih položajih do večera ter prizadejala sovražniku občutne izgube.

14. aprila so deli brigade ter 1. četa ZDO minirali most na Temenici in ga popolnoma razrušili. Ko je sovražnik hotel popravljati porušeni most, so partizani napadli njegovo kolono ter pobili 30 sovražnikov, večje število pa ranili.

Zapadno-dolenjski odred je porušil progo Ljubljana—Novo mesto pri Veliki Loki.

II. bataljon Udarne brigade Matije Gubca je na 16. aprila porušil progo pri Birčni vasi na dolžini 100 m. Istega dne je II. bataljon iste brigade skupaj s I. č. Vzhodno-dolenjskega odreda porušil 300 metrov železniške proge Novo mesto—Crnomelj.

Istodobno pa je tudi XIII. Proletarska hrvaška brigada porušila okrog 800 metrov iste proge med Dobrovico—Crnomelj. Porušeni je bil pet bunkerjev in železniška postaja. Okupator je imel pri tem 14 mrtvih in 19 ranjenih.

ČRNOMALJSKI ODGOVOR

V. d. ravnatelj črnomaljske gimnazije Andrej Petek nam je na članek »Kdo naj bo moralno odgovoren za dvig kulturno-prosvetnega življenja v Crnomlju« ki smo ga objavili v predzadnji številki našega tednika, poslal nižji odgovor. Čeprav se uredništvo z enostranskim odgovorom. Petka ne strinja, ga vendar objavlja z željo, da bi se vprašanje rešilo v korist kulturno-prosvetnega življenja v Crnomlju.

»V zadnji številki Vašega lista je izšel članek z naslovom »Kdo naj bo moralno odgovoren za dvig kulturno-prosvetnega življenja v Crnomlju«. Ker je v tem članku dosti nerazumnosti in bi neobveščena bralca napačno poučil o kulturno-prosvetnem delu v Crnomlju, posebej pa članov profesorskega zbora na gimnaziji, zaveva uredništvo gimnazije v Crnomlju, da priobčite sledече:

V članku nam pisec navaja, da od časa do časa gostuje kakšna kulturno-umetniška skupina od drugod ali pa uprizore kakšno igrano delo v gimnaziji. Ravnatelj, član akademije in profesorje, se gojenci Glasbene šole in gimnazijski pevski zbor. Ta odstavek bi dopolnili v toliko, da sodelujeta redno pri vseh prireditvah dva gimnazijska pevška zbora: mešani in pionirski.

Da je velika ovira prosvetnemu delu nedograjni prosvetni del, vedo povedati poleg naših sedmošolcev tudi ostali Crnomljamci in prav tako člani profesorskega zbora, ki so sodelovali pri proslavah v zimskem času in so drgetali od mraza, ker nima dom niti garderobe, kaj šele peči v njej, da bi se igrali ogreli. Prav tako ni na odru kulta. Dijaki so sicer prirediteli na njem »Revizorja«, toda člankarju bi moralo biti znano, da je bilo to spomladni in ne v zimskem času.

Pridružujemo se mnenju dopisnika, da smo videli pred leti na odru kvaliteten predredve, večina pa vodstvom prosvetnih delavcev. Dodajamo pa še to, da so ti prosvetni delavci za svoje prosvetno delo veličavno nehalnost in so prošili za premostitev. Ti ljudje niso dobili tedaj priznanja za svoje delo, kakor ga ne dobijo sedanj. »razen par izjem, kar se sliši toliko kot nič.

Pri nadaljnjem navajanju zaposlitve prosvetnih delavcev na gimnaziji pri izvenškem delu se tudi nečestost, ki jih tukaj povravljamo. Članek je menda pozabil, da je bilo treba igre dijakov pripraviti v letošnjem letu kakor tudi v prejšnjih letih in da jih je nekdo to naučil. In kdo drugi, če ne profesor. Saj je gimnazijska mladina nastopala vsako leto z enim odskrim delom v Crnomlju, gostovala v raznih krajih Bele krajine in tudi izven nje. Prav tako je bilo treba pripraviti vsako prireditev in to so naredili spet člani profesorskega zbora.

Glede članov profesorskega zbora ugotovljamo, da so izvršili svoje poklicno delo z odstopnostjo, kar je ugotovila inspekcija, posebno pa je to dokazala letošnja prva matura. Poleg rednega dela sta opravila dva člana profesorskega zbora pionirski izpit, eden na univerzi, drugi pa na VFS, šest članov pa je opravilo strokovni izpit. Poleg tega je bilo trinajst članov zbora zaposlenih pri raznih težjih zahtevnih in podoficirje JLA, na glasbeni šoli, na šoli za učence v gospodarstvu, pri RK, pri ZB, pri vodstvu pevskih zborov, režiranju iger, organizaciji raznih proslav. Vsi Crnomljamci pa lahko potrdijo, da se ni bilo v Crnomlju prireditve ali proslave, pri kateri ne bi imela gimnazija glavni delež. V podpreptev tega dejstva naj navedemo, da poučuje poleg dveh rednih profesorjev na glasbeni šoli še trije člani profesorskega zbora, da so predavatelji splošnih

52 milijard dinarjev bomo v prihodnjih letih vložili v zdravstveno službo

Pred dnevi se je v Ljubljani zaključil tretji kongres sindikata zdravstvenih delavcev Jugoslavije. Na kongresu je član CK KPJ in predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo vlade FLRJ dr. Pavle Gregorič v obširnem govoru poudaril veliko vlogo, ki jo v socialistični družbi opravlja zdravstvena služba. Ko je govoril o bodočnosti naše zdravstvene službe, je poudaril, da se je tudi na tem področju občutila blokada SZ in njenih podpreptev in da so prav zaradi tega ostale nedokončane številne zgradbe za zdravstveno službo. Danes, ko smo se postavili na trdne gospodarske temelje, pa so izgledi popolnoma drugačni. Predloženi je bil načrt za okrog 52 milijard izdatkov za zdravstveno službo v prihodnjih letih. V prihodnjih dveh letih bo dokončanih za 22 milijard dinarjev investicij. V letu 1954 bo zgrajenih v državi več bolnišnic s 500 posteljami za zdravljenje tuberkuloznih, več zavodov za umobolne in najmanj 50 domov ljudskega zdravja. Do leta 1960 bomo zgradili 100 zdravstvenih domov.

Po vojni smo imeli v državi blizu 4000 zdravnikov, medtem ko jih imamo sedaj že 6200. Odslej jih bomo imeli vsako leto po 1000 več. Samo v letošnjih 6 mesecih smo dobili že nad 500 novih zdravnikov. V Sloveniji pride povprečno po en zdravnik na 7000 prebivalcev, to stanje pa se bo vsako leto izboljševalo.

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — GOTOV USPEH!

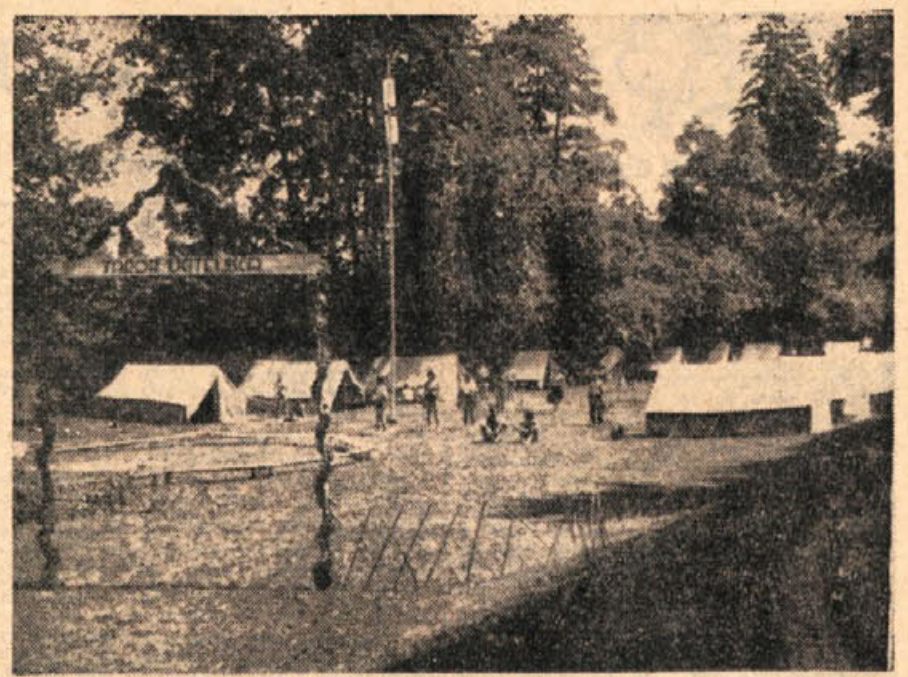
predmetov na SUG razen enega vsi člani gimnazijskega zbora, da so vodili poleg gimnazijskega mešanega in pionirskega zbora tudi mestni mešanik zbor, očetov »belokranjski« in ženski zbor AFZ tudi člani profesorskega zbora ter da je vse prosvetno delo, ki je bilo v Crnomlju, sponelo na ramah članov profesorskega zbora. To je dokaz, da se je zbor zavedal, naj bo popolna višja gimnazija žarišče kulture in prosvete v Beli krajini.

Pisec nam bo morda ugovarjal, češ, kaj pa ljudska univerza. Predlansko leto je vodil ljudsko univerzo v Crnomlju prof. Joško Koropce, kar tudi pisec članka omenja. Toda on je moral pred predavanji iskati po mestu ključe, nameščati stole in celo pometati dvorano, poleg tega pa še risati plakate. V letošnjem šolskem letu sta bila poklicana na sestanek ljudske univerze tudi dva člana profesorskega zbora. Na njem je bilo sklenjeno, da bodo člani profesorskega zbora pripravili predavanje, da bodo imeli še skupni sestanek z ostalimi predavatelji ter se domenili o terminih in o vrstnem redu predavanj. Za predavatelje na ljudski univerzi se je prijavila večina zbora, vendar jih nihče ni povabil na dogovorjeni sestanek. Niti jih ni obvestil, ali bodo predavali, niti ni bilo o tem obveščeno ravnateljstvo.

Glede obiska filmskih predstav nam ne more nihče očitati brezbrčnosti in da jih dijaki obiskujejo nekontrolirano. Vsa filmi so ogledajo razredniki in na njihov predlog določi ravnateljstvo, za katere razrede je primeren in jim ga dovolil ali prepovedal. Najhuja pa je trditve, da ni imela gimnazija prireditve v počastitev šestdesete obletnice rojstva maršala Tita. Pisec članka kot članu Sveta za prosveto bi moral biti znano, da je vsa gimnazijska mladina sodelovala v Titovi štafeti in sicer je dala gimnazijsko tekačevo, vsi drugi pa so bili prisotni pri sprejemni študentski igri »Operacija« in to prav dobro. Zakaj ne bi svoje sposobnosti še nadalje uporabljal v tej smeri. Zavedamo se, da smo v prvi vrsti poklicani za to prosvetni delavci, ni pa rečeno, da bi tega dela ne smeli vršiti tudi kdo drugi, posebno, če ima sposobnosti za to.

Končno približno se to. Če so za prosvetno delo v Crnomlju odgovorni člani profesorskega zbora, je za to odgovoren vsaj pisec članka in poleg njega še kdo drugi, ki je prav tako prosvetni delavec.

Andrej Petek

V juniju so taborniki na desnem bregu Krke pod Otočcem novomeški učiteljski št. v sredo pa so se veslili v platinene hlače pionirji iz vseh delov novomeškega okraja. Tako skrbi ljudska oblast, ki je omogočila učiteljsko in družinski gorjanski tabornikov nakup šotorov in taborne opreme, za zdravje in razvedrilo mladine. — Taborniki se na tem mestu tudi javno zahvaljujejo gospodarnemu in Gozdni upravi v Novem mestu za lep taborni prostor. — Stari, obiščite zadovoljne in srečne otroke na Otočcu! Prepričajte se sami, da je taborništvo najboljši vzgojni način za zdravo izživeljanje naše mladine v prirodi!

Čudna, zares čudna zgodba...

»Ježeš, Marijale! kaj pa je Mina? — je pobarala Modrkova mama iz Sela pri Sv. Križu nad Litijo.

»Ja za Kriščevo voljo, kaj ne veš, Spodrecnikovo Nežiko iz Sv. Križa so peljali v bolnico.«

»Kaj poveš?«

»Ja, v bolnico, in jaz sem vedela, da je coprnica. — bog nas varuj!« In Copnatnica teta se je boječe pokrivala, dvakrat zapored pomežiknila, skrčila svoj dolgi vrat in nadaljevala:

»O, ja, cajdra je noseča!«

»Kaj poveš?«

»Noseča, noseča in s hudičem noseča — bog nas varuj!« In ženica se povno pokrivala.

»Kaj vendar poveš!«

»Saj se je zmeraj okoli vlačila, cela lovača je bila, povsod jo je bilo dosti in kar naprej se je hehetala, molila pa ni in križa nikoli naredila, kadar je šla mimo znamenja na razpotju. Pa je zadnjič začela nekaj bolehati, bledeti in upadati v obraz, tako da jo je bil sam vamp...«

»Kaj poveš?«

»Sam vamp, ti rečem, kot ciganka s culo, taka je bila. Ljudje so jo gledali, nekateri pomilovali, drugi privoščili. No, včeraj so jo odpeljali v bolnico in že sinoči sem izvedela, da ima gada v želodcu, tri kile teškega gada. I, kaj pa buljiš vame, kot bik v novo leso — tri kile teško kačo, da boš vedela.«

»Krišče, kaj poveš!«

»O, ja, in jaz vem, da prav zato ni bila cajdra nikoli sita Dohtarji so rekli, da ji je žival zlezla skozi usta v želodec. Kar tako, morda že kdaj poprej, ko je bila majhna. Hudiču se je zapisala, da boš vedela — zdaj pa ima — bog nas varuj!«

Pa je Modrkovi mami šinilo v glavo: Kaj pa, če ne bo res, kar mi Copnatnikova pripoveduje, kaj pa če je ta njena pripoved izmišljena? Nekoliko

tiše se je začudila s svojim: »Kaj poveš. Medtem se je okoli Copnatnice zbralo polovico Sela in Modrcja je nepočno odšla.

Cez tri dni so govorili že v vsej Mirnski dolini, govorili okoli Zaplaza ter ob gornjem toku Temenice in čudenju ni bilo ne konca ne kraja.

Zdaj je Modrkova mama, ki je bila domala v sosesčini Spodrecnikove Nežike, začela še bolj misliti. Tri kile je vagal in gad naj bi bil... V šoli niso nikoli govorili, da bi bil gad tako težak. Tudi stari ljudje tega ne vedo povedati. Čudno, da bi ravno pri Sv. Križu živele tako rejene kače. Pa tudi dihaajo gadje, če se ne motim. Zelodec menda nima prav prijetnega zraka in bi žival teško živila v njem, kaj šele, da bi se tako imenitno redila kot prasec v decembru. Čudna reč, zares čudna reč. Nazadnje jo Copnatnica lahko skuha, da se je hotel Antikrist učlovečiti, pa mu je spodletelo in je moral ostati v gadji podobi. Vse mogoče! In čudno, da ni Nežika kačo prebavila. Če so moji purani lahko celo orehe, bi tudi Nežika kačo lahko.

Tako je razmišljala Modrkova mama in se odpravila k Spodrecniku, da se prepriča. Spodrecnik je stal pred hišo in špičil kole za fižol.

»Od sile je vroče, Janez, vse ga sezgaljo in pridelek bo slab, če ga bomo sploh kaj imeli!«

»E, slab, slab, ne vem kako bo.«

»Kje pa imaš punco, Janez?«

»Tamele na njivi je, krompir osiplje že od pol štirih jutraj.«

Nežika, ki je slišala, da Modrcja sprašuje po njej, se je dvignila, oprla na motiko in pogledala žensko. Črni lasje, zagorelo zdravo lice, polne pri in lep život — vse je pričalo, da se Nežiki niti sanjalo ni, kaj govore brezbožne babje željosti po barih in dolinah med Temenico in Mirno vse do Save.

Vito Kremen

POZDRAV ROJAKOV IZ ARGENTINE

Pred dnevi smo prejeli zanimivo pismo Marka Golobiča iz Lama Negre v Argentini. Zanimivo pravimo zato, ker nam je povedalo, kam vse je Dolenjski list že našel pot do rojakov, ki niso pozabili na domačo vev, čeprav so se že pred dolgimi desetletji izselili s trebuhom za kruhom, kakor pravi

naš pregovor, v tujino. Takole nam piše Marko Golobič:

»Spoštovano uredništvo Dolenjskega lista!

Tu sem slišal, pa tudi bral Vaš časopis, ki ga je poslal nek prijatelj svemu tovarišu. Zelo mi je bil všeč, ker sem našel v njem vse novice iz Dolenjske. Tudi jaz sem Dolenjec, Marko Golobič, rojen na Krašnjem vrhu pri Metliki. V Argentini sem že 14 let. Tu nas je veliko Dolenjcev in smo se dogovorili, da skupno naročimo Dolenjski list. Pošljite nam več števil na ogled in pišite, na kak način bi lahko od tu iz Argentine list plačali in koliko stane.

S tem Vas pozdravljam v imenu vseh Dolenjcev od tukaj in pričakujem odgovor. Pozdravljamo vse Dolenjce v okolici Novega mesta in Metlike, ki ste se borili in nam priborili našo krasno domovino!

Smrt fašistom! Svoboda narodu!

Sr. Marko Golobič, Lama Negra, Argentina.

LOVSKA DRUŽINA IZ ČRNOMLJA PIŠE...

Iz članka Ukrajine lovške zveze Crnomelj, ki je bil objavljen v peti številki Lovca, je razvidno, da dopisnik o razmerah v posameznih lovskih družinah v okraju Crnomelj ni dobro poučen.

Lovska družina Crnomelj ima v svojem revirju nastavljenih pet pomožnih čuvajev, ki so vsi izpržani in izkušeni lovci in so bili po večini lovski čuvaji že pred vojno. Lovska družina je že predložila imena vseh čuvajev OLO v svojo zapise.

Lovska družina in člani družine zadovoljivo čuvajo lovišče, je dokaz, da so bili iz družine izključeni trije člani: dva zaradi nedisciplin, eden pa zaradi grobe krivice člena 28. Zakona o lovu. Prav tako so bili trije člani sosedne lovske družine Semeč prijavljeni sodniku za pretrike. Prijavljenih je bilo nadalje še pet oseb za pretrake člena 28. Zakona o lovu. V lovišču je bilo pokončanih 13 klatečih šev, 10 mačk, 212 vran, 120 šoj, 16 srak in 13 krugljev. Družina je kupila in izpuščila v lovišče fazane in jerebice, naročeni pa so bili tudi zajci za osveščitev krvi in kolone, katerih pa nismo dobili. Člani lovske družine dobro poznajo člen 13. Pravilnika o izvajanju lova in imajo sedaj že 23 čistokrvnih lovskih psov.

K statističnemu poročilu »Lovskega kotlička« v Slovenskem poročevalcu z dne 11. maja pa bi pripomnili samo to, da je bil stavež divjadi lovstva družine Crnomelj ugotovljen po 31 članih in petih čuvajih. Številčno stanje je vzeto minimalno in je bolj točno kot je mnenje dopisnika. Če pa družina ni izpolnila plana oddaje kož, so temu delno krivi tudi nekateri skiepi, ki niso vedno posrečeni.

Malha je prazna, prav na dnu pa je majhen listič znanec iz Topliške in Straške doline. Prošijo me za recept, kako bi preklicali vse to, za kar jim je žal, da se je zvedelo in jim pa žal, da se je tako zgodilo, zakaj — nikoli ne veš, kaj bo... Takle recept jim priporočam (malji oglas pri Dolenjskem listu so poceni: 8 dinarčkov besede, nič več):

PREKLICALI:

»Podpisani odlično preključim moje cerkveno poroko, krst, prvo obhajilo, birmo in maziljenje mojih otrok ter izjavljam, da jih je brez moje vednosti dala krstiti, birmati in maziliti tača tete moje stare matere oz. njene sosedaj Preključujem vse zlobne govornice, ki krožijo o meni v Toplicah in Straži, naj-energičneje protestiram proti vsem klevetam in preključujem, da bi bil kdaj sploh postavljen oziroma preključem vse preklčke, ki bi dokazovali kaj nasprotnega od gornjega preklčica.«

Preklčeni podpis:

Tako, pa kmalu nasvidenje!

Vaš
Janez Popotni.

ZASČITA MATERE IN OTROKA

Svet za ljudsko zdravje in socialno politiko vlade FLRJ pripravlja načrt uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o zaščiti nosečih in doječih mater v delovnem razmerju.

Po načrtu te uredbe bodo imele doječe matere, ki so v delovnem razmerju, pravico do skrajšanega delovnega časa po 4 ure dnevno, v izjemnih primerih pa lahko znaša delovni čas tudi le 3 ure. Pravico do tako skrajšanega delovnega časa bodo imele doječe matere 6 mesecev po porodu, kakor je bilo to že doslej, v primeru potrebe pa se lahko po navodilu zdravnika podaljša ta rok do 8 mesecev.

Nova uredba razen tega določa, da doječe matere ne smejo delati več kot 4 ure dnevno, bodisi neprekinjeno ali pa s prekinitvami. S tem, da bodo delale samo 4 ure in dobivale za to polno plačo, se bo gotovo izboljšal efekt njihovega dela, razen tega pa bodo imele več časa, da se bodo lahko posvetile svojim otrokom.

Nova uredba bo uveljavljena v najkrajšem času.

Doječe matere, ki so delala v skrajšanem delovnem času po 4 ure, so dobivale doslej polno plačo, tiste pa, ki so delo prekinile, pa 75% svoje plače. Nova uredba pa določa, da bodo poslej prejemale doječe matere polno plačo, ki jo bo izplačevalo podjetje. Razlika bo le v tem, da bo za zaslužek plačevalo podjetje, razlika med dejanskim zaslužkom in polno plačo pa bo šla v breme socialnega zavarovanja.

V Crnomlju sem nehal, tam bom spet začel, čeprav bom Miketu iz Belograjne malo v zelink zjezel. Zdaj ga bodo zašli (Poljanaki dolini in omenja, ki je pravil cepil, pa metliški ljubici se je zameril. Lop po njemu so dejali tisti, ki jim je stopil na rep...), zato bom moral še njegovo področje prevzeti. Začnimo pri občinskem ljudskem odboru, ki nosi zastavo v borbi za starodavno črnomaljskih učilnih imen. Razjokal bi se človek od ganotja, ko se spremlja v Crnomlju po Farski gati, Stakorski gati, Stacijonu, Placu, Starohovnem koncu, pa po Zadnji in Prednji gati... Kaj bi našteval — vse sem našel, le partizanske »gase« nikjer, čeprav bi Belokranjec ne bilo treba biti v zadregi, kako naj premenjujejo svoja čestitca.

»Drobtine iz dolenjske popotne malhe«

samo da bomo lahko obiskale vse maše in še večernice! Tako so povedale ženske in še določile, da bodo jeseni in pozimi raje žužnjale kot pa otepale krompir s kislim zeljem. Do Velike Loke sem prišel popoldne, pa sem zamenj za lešerbo iskal gostilno. Baje jo je zima vzela, so mi povedali in mi svetovali, naj si Temenice privoščim. Pa si je nisem, ker so se konji kopali v njej. V sosednji vasi je štiri leta objubljaljo popravila, maše, pa štiri dni tega. V štiri dni v eni uri sem si umeten jez s čez Temenico ogledal, s Pavliho, ki je v mojo malo pokukal, pa sva pajčevine v nekdanjem pitališču ometala. Kakor po turški vojski je vse razmetano pred zadržnim domom, zato sva se lotila še pospravljanja. — Pri m s k o v č a n o m je hudo, ker jim pošta v kmetijski združitvi, pa štiri dni tega. — Če nisem betero, na C a t e ž sem moral, kjer me je zadnjič nekdo dekle nemilo potegnilo. Resnici na ljubo moram povedati, da čestiti župnik ne pošlusa pionirskega rada, pač pa svojega! Obrekovalca na Catežu bom ušesa našegnil, kakor tistemu novomeškemu »specialistu« za firmiz in po-njave, ki se ga vse ostarije polne, zdaj se pa še v Crnomlju ponuja za »pravilnega dohtarja«, ki ima povsod zveze, vse ve, vse pozna, vse uredi, v resnici ga je pa sam gobec, dolg, vedno žejen gobec...

Dobre volje sem se vračal v Novo mesto. Pot me je zanesla čez Florjanov trg, kjer se je neki boter iz Stopič vsajal nad kmetičami, da prepoceni prodajajo sadje. »Take cene zahtevaj, kakor jih v Ljubljani na trgu!« se je jezil nad ženskami in jim pravil, da se vrača z birme. Sakramentalni je, čemu neki bi Novomeščani, ki še birme niso dovolili, jedli cenejšo borovnico in češnje kot jih Ljubljanci. Ko pa ga je tržni nadzornik povabil na postajo Ljudske milice, je stopičnik botru zlezo s srca v hlače. Zagodel je kakor v opravičilo, da so mu v Ljubljanski škofiji naročili, da se mora za vse »zanimiti«, tudi za cene. Še preden se je tržni nadzornik dvakrat obrnil, jo je stric boter že odkuril pod Gorjance, kjer bo seljal svoje seme »zanimanja«.

Se v S m e h e l pri Novem mestu sem skočil, kjer obrekovanje odlično cvete. Ne-dela je bila, pa sta zakonca V. tako sakramentalna pred hišo, da so se kar iskre delale. »Petdeset let sva hodila v cerkev, pa nama je toča vseeno ves vrst stolikai Hudič naj v zame vse skupaj pa še take laži in pridige po vrhu se je jezil stari in

PLAVALNI TEČAJ UČITELJIŠČA V CRIKVENICI

Pred dnevi so se vrnil iz Crikvenice dijaki novomeške učiteljske, ki so imeli tam desetdnevni plavalni tečaj. Na tečaju so bili razdeljeni v pet skupin; v dveh so bili dijaki, ki so znali že plavati, v treh pa neplavalci. Pod vodstvom vodnikov so se plavalci v kratkem času seznanili z različnimi plavalnimi slogi, neplavalci pa so po večini že četrti dan plavali hrbtno in prsno. Morska voda je za učenje plavanja res primerna, uspeh pa je hitrejši in boljši kot v sladki vodi. Na tečaju so se dijaki poleg praktičnega učenja seznanili tudi s teorijo. V raznih predavanjih sredstva plavalniška tudi na podeljevali, kako nareduiti začetnike plavanja, kako je treba reševati itd. Na koncu tečaja so bili izpit v vztrajnosti v plavanju, iz raznih slogov plavanja in iz startnega skoka, ki je bil za marsikaterega tečajnika trd oreh. Vsa tečajnika je moral odgovoriti tudi na več teoretičnih vprašanj.

Od naših tečajnikov pričakujemo, da bodo na terenu, kjer je to le mogoče, priredili plavalne tečaje.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25 — Poštni predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu. Adr. 616-1-90322-1. Čestitena naročila 100 din. polletna 200 din, celoletna 400din.